

ВОЙНАТА В СВЕТЛИНА НА БИБЛИЯТА
СВЕТИТЕЛ НИКОЛАЙ ВЕЛИМИРОВИЧ (СРЪБСКИ)

През 1927 г. в американския град Уилямстоун бяха събрани представители на много раси и народи на съвещание, на което с човеколюбива грижа разискваха за силата на мира между хората.

На тях, на своите скъпи приятели, като тогавашен техен сътрудник, посвещава авторът тази книга за войната в светлината на Священото Писание Божие; книга, на която във време на мир ще се гледа с равнодушие, но която през време на военна буря ще се чете с разбиране.

УВОДНИ РАЗГОВОРИ

БАВИЛОН В ОПАСНОСТ

Слънцето клонеше към залез, когато ние се намирахме на палубата на парахода „Бостън“, който плава между Ню Йорк и Бостън. Нечистата и мазна вода на нюйоркския залив, която през деня блестеше като сребро под палещите слънчеви лъчи, вечер се преливаше като разтопено злато. Параходът плаваше от центъра към покрайнините, между Ню Йорк и Бруклин, и нашата компания седеше обърната с лице към Ню Йорк.

Пред нас лежеше най-големият град на земното кълбо, най-шумният, най-осветеният и най-разнородният. Погледите на всички пътници, и чужденци и местни, неволно се лутаха по многобройните кули, гордо и несполучливо наречени небостъргачи.

- Погледнете нашите вавилонски кули! - рече ми министър Бостън.

- Гледам ги - отговорих аз, - но няма и вие ги гледате? Вие, които сте пътували тука толкова пъти и сте виждали тия кули?

- Това винаги навсякъде привлича ... Естествено, великото винаги е завладявало и ще завладява човешките души.

- Да, да, добре рекохте - добави генерал Кларк. - Завладените от великото досега са писали историите на народите, пишейки всъщност историите на великите люде - тия особен вид небостъргачи.

- Ще рече, генерале, че демокрацията тук не струва нищо? - рекох аз.

- Нищо, нищо. На теория демокрацията е искала да поделит славата на великия човек между неговите многобройни сътрудници, пък на практика е постигнала само туй, че е изброявала по внимателно що са допринесли неславните за славата на славния. Но с това нито е намалила славата на славния, нито се е уголемила славата на неславните. Кулите са си останали кули, а хижите - хижи.

Г-н Крейн, който гледаше и слушаше мълком, ми продума и рече:

- Погледнете оная група нови кули, там в центъра. Преди шест години, когато бяхте в Ню Йорк, там нямаше ни една от тия кули. А сега! Има около стотина нови.

- Наистина - отговорих аз, - наистина, г-н Крейн. И ми се струва също, че те са и по-хубави, и по-стройни от ония в центъра, нали?

- О, несъмнено! В тия нови кули ние, американците, напълно сме постигнали своя оригинален стил на строителното изкуство. Това го няма никъде по света! А ония стари кули, като Вулворт, Сингер, Мюнисипал, просто дразнят погледа на сегашното поколение.

Тъй говореше г-н Крейн, нашият отличен и любезен домакин. Благодарение на него ние се намирахме тази вечер на парахода за Бостън. Той ни покани на гости през уикенда, за да прекараме една неделя в неговото имение. Между поканените бяха и г-н Хюстън, бивш член на правителството на Великия Президент, генерал Кларк, един русин - бележит музикант, чехът г-н Писек, археолог, издирвач на старини по Арабия, аз и един балканец и още много други.

При последните лъчи на слънцето се появи ято самолети, което се виеше високо над големия Ню Йорк.

- Я, я, ето ги! Ето! Три, пет, десет! - чуха се гласове от разни страни.

Министър Хюстън въздъхна и полугласно промълви:

- Да, ето опасността за нашия американски Вавилон!

- Ето, от тия черни стоманени чудовища ще зависи бъдещата война! - извика генералът.

- Не споменавайте войната! - вълнуваше се миролюбивият господин Крейн, който е пътувал по всичките пет континента, обиколил е десет пъти по толкова острови, навред е виждал много добри хора, годни да работят за мир, и си е спечелил много приятели.

Генералът отговори:

- Не споменавам аз войната, г-н Крейн, за туй че обичам войната, а защото ще има война.

Тогава аз попитах:

- А нима, вие, генерале, не виждате никакво друго приложение и употреба на аеропланите освен пакостите?

- Да ти кажа, не виждам. Самолетите, наистина, могат да вършат и някои дребни мирновременни служби, като пренасяне на поща, пренасяне по малко пътници, но тяхната главна и най-важна цел е войната.

Тук министър Хюстън пак промълви, полугласно и замислено, като на себе си:

- Оттам, оттам, от въздуха заплашва опасност тия наши вавилонски кули.

- А защо само нашите кули? - извика генералът. - Не важи ли същото и за европейския Вавилон, или - по-добре да се каже - за вавилонска Европа?

- Важи, важи, драги ми Кларк - отговори министърът. - Европа е дори и по-узряла от нас за война. Важи и за целия свят. Не виждате ли, че целият свят е станал отново вавилонска кула?

- Аз пък ви казвам: аз не вярвам във войната! - добави господин Крейн.

- И ние не вярваме, г-н Крейн - рече чешкият професор, - но войната идва и без нашето вярване или невярване в нея, тъй както идва грипната епидемия.

- Как тъй? - вълнуваше се г-н Крейн. - Мислите, че някак... съвсем случайно?

- Аз не мисля да е съвсем случайно, но мисля, че войната може да пламне и без нашата воля.

Г-н Крейн се обърна към мен и попита какво мисля, а аз му рекох:

- Наистина ми се вижда, че войната може да пламне и без човешка воля, но не и без човешка вина, ала по съвсем случайност в света не стават и неща много по-малки от войната.

Докато още разговаряхме по тази тема, която интересуваше най-живо всички присъстващи, тъмнина покри земята, а самолетите започнаха да рисуват с огън по въздуха рекламните на някои големи търговски фирми от Ню Йорк и обявяваха при коя фирма какво и за колко може да се купи.

- Я погледнете сега - рече ми генерал Кларк. - Ето ви едни дребни приложения на самолетите. Да пишат по въздуха реклами на търговци и фабрики, ха-ха-ха! Но това е една толкова незначителна и второстепенна служба! А главното за тях е войната, както ви рекох. Войната!

Тръбите известиха, че е време за вечеря, и пътниците тръгнаха към трапезарията.

ПРЕПИРНИЯ ЗА ВОЙНАТА ПО ПЪТ

- Аз държа, че войната е фатално нещо - рече г-н Писек, чешкият професор, когато седнахме да вечеряме. - Погледнете, никой не желае война, дори и генералите, а всички се готвят за война. Нима това не е някаква фаталност у човешкия род?

- Глупост, глупост, а не фаталност! - отговори г-н Крейн. - Да бяхме ние в Америка и Европа истински просветени, не щеше да има глупостта, а с нея и тая фаталност. Народите във Велика Азия се подиграват с нашата воинствена култура.

Тук г-н Крейн, пребогат с анекдоти от лични преживявания по света, разказа как нарочно в Бинарен, в Индия, ходил при един прочут монах, когото цяла Индия смятала за свят човек.

- Когато му се представих като американец - разказваше г-н Крейн, - монахът съжалително кимна с глава и с въздишка рече: „О, вие американци, о, вие европейци, колко много сте страдали и още колко много ще страдате! Всичката ваша тъй непосредствена култура се е свела до

борба за мощ, за надмощие. С тая отрова се заразяват и нашите млади хора, които отиват у вас да се учат. Никой от тях не се връща напоен с любов към вас, но всички несъзнателно носят вашите изопачени идеи за насилието „заради правото“, което всъщност не е заради право, а заради мощ. Тези дни при мене бяха двама индийски студенти, които се учат в Лондон. Когато ги попитах, как са нашите братя в Англия, те и двамата извикаха с яд: „Какви братя? Тяхната култура е себелюбието и насилието. Ние в Индия имаме истинска култура. Ние трябва да се борим против тях и да се освободим от тях“. - „Ако ще се борите против тях с насилие, рекох им аз, тогава по какво се различавате вие от тях? И каква полза за вас да се освободите от тях външно, когато виждам, че са ви заробили вътрешно? С такава злоба не говорят за хората последователите на кротките учения на Веданта, а по-скоро последователите на войнствената европейска култура. Освобождението ни от англичаните, господа, не е най-голямото благо; най-голямото благо е освобождението от самите себе си. Това е смисълът на Веданта. Вие сте отишли в Европа само като физически роби, а сте се върнали като двойни роби, и физически и духовни“. - Като разказа това, старецът монах пак въздъхна и отново рече: „О, вие американци, о, вие европейци! Колко много сте страдали, и още колко много ще страдате! Страданието е неизбежно за всички ония, които се противят на Дхарма“.

В тоя момент в трапезарията почна да трещи позната негърска музика, джаз.

- Чуйте само - извика гневно г-н Крейн, - чуйте само каква ни е музиката! Това музика на просветени и миролюбиви люде ли е, или на необуздани диваци?

Министър Хюстън като че се почувства засегнат в своята национална гордост от тия думи и рече на Крейн:

- Недейте така, приятелю. Каквито и да сме американците, ние сме пак по-просветени и миролюбиви от европейците. Европа се готви за нападателна, завоевателна война, а ние се готвим за война отбранителна.

- Стара песен на стар глас! - прошепна ми на ухо г-н Крейн.

- Ще допуснете - продължаваше министърът, - че ние трябва да бъдем готови да се браним, ако някой ни нападне, било откъм Атлантика, било откъм Тихия океан. Нашата история не познава завоевателни войни. Като се почне от президента Вашингтон, та до Уилсон, Америка е водила само отбранителни войни, а не завоевателни. Аз не казвам нито че войната е фаталност, както казва професор Писек, нито пък, че войната е биологическа потребност уж за обновяване на нацията, както твърди това французинът Клемансо в една своя най-нова книга. Аз казвам, че войната е диващина, която се натрапва от силата и която само със сила може да се отбие. Ето, това е.

- Всички народи трескаво се готвят за нова война, драги ми Крейн - рече генералът. - Та нима само ние, американците, да си скрием главите в пясъка като камилската птица и да се правим, че нищо не знаем?

- Не казвайте всички, Кларк - отговори Крейн. - Кои са тия всички? Индия, Китай и Етиопия не се готвят за война, а те са повече от половината човешки род. Европейците и ние се готвим за война, тоест по-малката част от човешкия род!

Тогава генералът се обърна към Балканеца и го попита като на шега:

- Къде се падате вие, балканците - към Крейновото миролюбиво мнозинство или към войнственото малцинство?

На това балканецът отговори:

- Ние спадаме към ония, които мразят войната, а се готвят за война.

Точно такава е положението и у нас в Америка - извика министър Хюстън. - Ние мразим войната. Готвим се от нужда, за да браним в критичен час нашата демокрация от империалистически завоеватели.

Крейн се усмихна горчиво и рече:

- Военният бяс прави всички еднакви, драги приятелю. Тука не върши работа нито демокрацията, нито автокрацията, нито монархията, нито републиката, нито комунизмът. Днешна комунистическа Русия също тъй усилено се готви за война, както и английската, и японската монархия, и също както американската и френската република. Но чуйте ме и размислете: струва ми се, че тоя военен бяс в наше време е обзел особено бялата раса.

- В това съм напълно съгласен с Крейн - рече генералът. - Нито е имало, нито има сериозна политическа теория или властваща партия, която в последна сметка да не е или държала за война или причинявала война. Нито една политическа доктрина досега не е могла да смъкне покривалото от оная страшна мистерия, която в човешкия живот се нарича война. Нито политиците, нито държавниците, нито войниците, та и самите естественици до днес не са ни предложили поне

отдалеко едно сериозно обяснение за същността на войната, нейните истински причини и цели. По това досега или се е мълчало, или пристрастно се е говорило. Понякога ми се струва, че войната е някак сплетена с дълбокия и невидим корен на живота ни на земята, а тук само религията би могла да каже някоя по-сериозна дума.

Настана тишина. Изведнъж генералът постави такова питане:

- Наистина, господа, кой от белите хора е написал някога някакъв бележит труд за войната!
- Ницше и германските генерали преди световната война! - каза някой.
- Макиавели! - отговори господин Хюстън с очевидна насмешка. - Той е европейският философ на войната.
- Философ наопаки! - отвърна друг. Слепец, който показал пътя на слепците.
- Аз мисля, че Макиавели представлява квинтесенция на европейския покварен ум - допълни себе си Хюстън.

Цялото общество осъди единодушно учението на Макиавели.

После генерал Кларк се обърна към моя най-близък приятел, Балканеца, и попита: дали има някъде в световната литература някакво друго и по-добро обяснение за мистерията на войната от онова, което е дал - да речем - Макиавели.

Балканецът отговори:

- Има. То е библейското обяснение, напълно противоположно на мисленето на Макиавели.

Генералът го погледна с изпитателен поглед и потъна в дълбоко мълчание. И не поиска вече да продума за войната тази вечер. Само мълчеше и размишляваше, като да се мъчеше да се сети за нещо отдавна познато и забравено.

На сутринта генерал Кларк повика мене и моя приятел Балканеца да се разхождаме с лодка по морето под хубавата вила на г-н Крейн. С нас в лодката бяха още няколко отбрани гости на г-н Крейн, които сам генералът избра и покани на разходка. Щом насядахме в лодката, генералът замоли Балканеца да изложи науката за войната, която му е позната и която му се струва едничка истина,

И всичко, което следва тук, е написано въз основа на това, което се говори тогава при разходката с лодка по Бостънския залив на Атлантическия океан, месец август 1927 година.

I

ВЪОРЪЖАВАНЕТО

- Всички народи на Европа и Америка, господин генерале - започна Балканецът, - се въоръжават най-застрашително за нова война. Кой не вижда това? Това надали е тайна за овчаря в планината, а още по-малко за хората, които живеят по градовете и следят човешките работи. В ламтежа за въоръжаване народите на Азия засега вървят редом с Европа, Америка, два-три народа като Япония, Турция и донякъде Персия и Афганистан. Големият Китай си оправя сметките сам със себе си и върши кървави упражнения върху своите чеда, та по тоя начин, макар и несъзнателно, се готви за клане на чуждите чеда. Но ония, които са натоварили своята съвест, с отговорността за миналата световна война, ще натоварят върху си отговорността и за предстоящата война. Това са народите на бялата раса, наречени християнски народи. В приготовленията за нова война, или нови войни, те вървят пред всички останали народи и племена на земното кълбо. А че светът стои пред нова война, за това свидетелстват:

1. явните и тайните военни приготовления на всички споменати народи;
2. военните бюджети, които във всички държави несъразмерно надвишават разходите за каквато и да е нужда, и далеч надвишават военните бюджети от преди миналата световна война;
3. трескавата активност на безбройните фабрики за военни оръжия, муниции, отровни газове, електрически и електромагнитни уреди, както и увеличената маса работници и нарасналото производство в тия фабрики;
4. усиленото производство на военни кораби и други морски военни оръжия;
5. увеличеният брой на постоянните кадри в сравнение с предвоенния период;

6. различните комитети от учени, ангажирани от отделни правителства, които влагат целия си ум и енергия да изнамерят или усъвършенстват смъртоносни отровни газове и други химически средства за война на суша, по вода, под вода и по въздуха;

7. тайните съюзи и групирания на отделните държави и народи за военни цели;

8. твърде развитият шпионаж, с чиято помощ една държава узнава военните планове и тайните открития за война на други държави.

Това са доказателства. А има и знаци, които предвещават новата война, между които са: растящото недоверие на държава спрямо държава, расовата и националната омраза, а особено всеобщото мрачно предчувствие и всеобщото неспокойство на духовете по всичките пет континента.

Някой доброжелател може да каже на това: „Всичко това е така. И ние всички го виждаме. Но всички тия приготовления за война не трябва непременно да доведат до война. Защото успоредно с приготовленията за война напредват и приготовленията за мир!“ Напредват, напредват като дете след великан, като волска кола след локомотив! Олицетворени войната и мирът, войната би трябвало да каже на мира: „Аз трябва да отпадам, а ти да растеш“. Противно на това, като че войната казва на мира: „С твоите приготовления, дете, ти ме прикривай, па тичай по улиците и викай, че изобщо мен ме няма и не ще ме има!“ Дори и самата словесна пропаганда за мира на мнозина служи за военни цели. И така в наши дни още веднъж се потвърждават думите на пророка: **„Думат: мир, мир! а мир няма“.** (Иерем. 8:11).

За мир днес се говори толкова не защото има мир, а защото мирът е в опасност. Както за почитта не се говори много, докато има почит и за здравето - докато то продължава. Или - не виждате ли вие като войник, че и многото речи за мир се употребяват като прикрита военна тактика? **„Думат: мир, мир! а мир няма“.**

И наистина, генерале, ние и след края на световната война не сме имали мир. Ако някой го е имал, имали са го по-скоро папуасите и бушмените, а не белите люде. Всъщност имахме примирие, а не мир. Имахме и имахме трескаво подготвяне за нова война. Също като при военно примирие. Откакто Германия поиска примирие през 1918 г. и до днес ние наистина имахме само примирие. Оттогава и до днес главният разход на държавите, главната грижа на държавниците и генералите, и главният страх на народите се отнасят за новата война, също както и при военно примирие.

От всичко това е ясна поуката:

1. че световната война, започната през 1914 година, не личи още да е завършена;

2. че от световната война и след това идеята за нова война всевластно господства над душевните разположения и материалните усилия на народите и държавите;

3. че фактите за вървяването на света хвърлят в сянка всички разговори и добри желания за мир;

4. че светът от финансова гледна точка, тоест от гледна точка на разходите за военни цели, се намира вече във военно положение.

II

КАКВА ЩЕ БЪДЕ БЪДЕЩАТА ВОЙНА

- Трябва ли аз да Ви описвам това, генерале? Нито наяве, нито насън, нито по някакъв друг начин почтените и разумни хора не могат поне приблизително да си представят преужасния образ на предстоящата война, към която човешкият род крачи.

Това ще бъде война, напълно лишена от милост, почтеност и рицарство. Рицарската война между израилтяни и филистимци, в която двете войски наблюдават борбата между своите представители, Давид и Голиат, очаквайки от изхода на тая борба своята победа или поражение, е само овчарска идилия в сравнение с предстоящата война. И войната на Арджуна против Бхишма,

описана в „Махабхарата" е само една идилия. Като идилия е и войната между сърби и турци в Косово. Та дори идилия е и войната на Наполеон против Москва. Какво казвам? Та всички войни в света, в които що-годе са блеснали лъчи на милост, почтеност и рицарство, всички войни, които са могли да дадат вдъхновение поне на един добър певец и на една добра песен - са идилия спрямо войната, която предстои на света. Защото с бъдещата война няма да се цели само победа над противника, а неговото изстребление. Пълно унищожение не само на бойците, а и на целия им тил, техните села и градове, стока и кошари, железници и пътища. Пламък, който не мисли и не прави разлика.

В миналата война бе стреляно над Рейнската катедрала. В новата война ще се смеят над развалините на много катедрали, много народни светини, вековни паметници и на всичко друго, което е мило и драгоценно на човешкото сърце по лицето на родната земя. Огън ще се хвърля безмилостно от земята, от водата и от въздуха върху всичко, което принадлежи на противника. Огън, куршуми и стомана ще падат като пороен дъжд, който всичко залива и предава на смърт. Отгоре на това ще дойдат и електрически мълнии, танкове, железни и бързоходни и бързозетни машини, и Бог знае - по-право дявол знае - какви още адски машини за убиване, тровене и умъртвяване на хора, добитък, растения и животни. А като венец на всичко това ще дойде последната и върховна измислица на латино-тевтонската цивилизация - смрадта! Тоест отровните газове, хвърлени върху противника и неговия дом от най-различни оръдия и най-различни препарати. Всяка жива твар, която Всевишният Творец е надарил с орган за дишане, за да се наслаждава на неговия чист и животворен въздух, ще издъхва в гърчове от отровната смрад, с която би я поздравила западната цивилизация. Атила, Чингис хан и Камбиз биха се зачервили от срам пред такива безчовечни начини на воюване. Но ония, които са кръстени в името на Всемилоствия Син Божий - дали ще се засрамят?

Разрухата на бъдещата война ще надмине разрухата на всички останали войни в историята на човешкия род в очите на всички, освен в очите на пощадените. По време на самата война ще бъдат мобилизирани и децата от 12 години нагоре, и много жени и девойки. За нуждите на войната ще бъде реквизирано всичко, буквално всичко, каквото има в тила: и последният вол, и последният кон и всяка друга живина, що е за ядене или за товарене, и всичката храна, всички пари и скъпоценности на частните лица, всички капитали от банките и всички скъпоценности на църкви и манастири, облекло, съдове, всичко що е от желязо, мед, алуминий, гума - а за сребро и злато да не говорим - частните телефони, металните печки, бравите от врати и порти, металните кревати, металните рамки от портрети, икони и огледала, с една дума: всичко що, е от метал, кожа, платно, каучук или от какъв да е материал, който би послужил за войната или на ония, които воюват. Старци и сираци, с малките деца и недъгавите ще останат в празни и срутени къщи, с хамбар, плевня и обор изпразнени, без обуца, без ремък, без съдина, без плуг и мотика, без нож и лъжица, в къщи, където нищо не е оставено, гладни хора в опасност от гладни зверове. Ще късат по малко тревица, където може да е оцеляла от огъня на войната, ще ровят земята и ще обелват корите на дърветата. С това ще се хранят. Ще останат такива студени дни, че човеците ще изгорят всички книги от библиотеките, публични и частни, и всички портрети и художествени предмети от музеите, само да се огрее народът, само да сгрее стара баба малко чай за внучето, което умира. От ужас мнозина ще станат като зверове, ще подивеят или ще полудеят. А други съвсем голи, разчорлени и дрипави ще тичат по друмове и улици, по гори и поля, ще вият като зверове и ще нападат когото срещнат или стигнат. А по-нататък във войната върховните командвания ще издадат заповед, всички ония бедни остатъци от човешкия род, за които борците от първите редове ще си спомнят като за свои родители, свои братя и сестри, и свои дечица, всички тези части и частички от човешкия род да се преселят по планински пещери поради опасността от задушливите отрови, с които неприятелят ще се опитва да затрие всичко, което диша в земята на противника. Тъй че, докато трае войната, никак не ще има народ в сегашните човешки селища, в сегашните градове и села, в къщите и колибите. Защото цялата земя ще бъде бойно поле. Господин генерале, цялата наша планета ще се обърне в бойно поле! От гражданството в тила никой никъде не ще може да се види. Всичко ще бъде в скривалищата, по планинските пещери и пропасти. Как бедният народ ще прекарва дните си в тия скривалища, това никой човек не ще може да изкаже. Когато свърши войната, след като е траяла дълго, тогава ще се видят всички тия пещери и планински пропасти, пълни с мъртешки кости на изгнил народ.

Една особена характерна черта на бъдещата война ще бъде безидейността на участващите страни и взаимното недоверие между войниците под едно и също знаме. Защото тая война всъщност няма да се води нито за вяра, нито за свобода, нито за роден край и нация - макар това да се изтъква

като девиз, - а главно само от омраза и за отмъщение, за присвояване и грабеж. Поради тази безидейност, която унищожава всяко живо същество, във всички войски ще има много предатели и подкупени шпиони. Следователно ще има много взаимно недоверие и ще бъдат разстрелвани цели войскове единици. Наред с виновниците от своите собствени власти ще изгинат и голям брой невинни. И още - поради отсъствието на каква да е голяма и истинска идея, за която би се съгласил някой драговошно да гине, ще има и пълно отсъствие на юначество и юнаци. При тежко положение хората ще се показват страхливци, а в леко - безсърдечни и мародери. Мъртвите военни машини ще представляват наистина главните и единствени юнаци на бъдещата война. Те ще изглеждат по-живи, по-разумни, помощни и по-храбри от човека, своя творец и господар. Човек ще бъде тъй нищожен сред своите машини, и жалък, и напласен! Той ще аплодира своите военни машини тъй, както някога са аплодирали храбреци. Те ще ги отличават с ордени и ще ги кичат с лаврови венци. Мъртвите военни машини!

Един голям дял от всички описани ужаси на бъдещата война вече доживяхме и видяхме в миналата световна война. А бъдещите войни ще бъдат колко и къде по-страшни от миналите войни.

Но мъчно е, господин генерале, да се опише с човешки език оная буря и тъмна нощ, пълна със злодейство, ужас и хаос, в която Европа и Америка вървят и мъкнат със себе си целия останал свят. От всичко това е ясна поуката:

1. че цивилизованият свят ще постави в служба на предстоящата война целия си мозък, цялата си енергия и всичко, което има, безрезервно;
2. че ужасите на разорението в бъдещата война ще надминат всички ужаси на войните от миналите времена;
3. че бъдещата война ще се отличава с отсъствие на милост и храброст.

III

КАКВИ СА ПРИЧИНИТЕ ЗА БЪДЕЩАТА ВОИНА

Питате ме, генерале, какви могат да бъдат причините за бъдещата война.

Дали ме питате всъщност за истинските причини на тая война или за инцидента, с който ще се почне войната? Това са две различни неща. Причините могат още сега да се констатираат, а инцидентът не може да се налучка.

Европейските политици и ултрапатриоти, които мислят, че миналата световна война е причинена от атентата в Сараево, ни най-малко нямат способността да ни обяснят причините за бъдещата война. Ако гражданите на един град са полели къщите си с петрол и се намери някое момченце, което за пакост или от немирство хвърли в града запален кибрит, кой ще бъде причинител на пожара? Съдете сами, колко късогледни са станали книжниците и фарисеите на нашето време! Те търсят причините, по които едно дете се е родило с недостатък, най-малко девет месеца преди неговото раждане, а причините на едно такова страшно наказание, каквото беше миналото клане на света, те са готови да намерят в един кървав инцидент, който се случи в Сараево само месец преди да се появи в света онова наказание! Когато хората желаят война, тогава инцидентите са готови веднага, за да послужат като увертю-ра към войната. Ако хората са готови за война, необходимо ли е дълго да се чака някакъв атентат, или изгаряне на нечие знаме, или оксърбление на някой консул, или убийство на някой мисионер.

Едва ли са в състояние да ни обяснят причините за бъдещата война и философите еволюционисти и икономисти. Кой може да слуша сериозно ония, които говорят за войната, като смятат че тя е естествена и нужна заради някакъв си уж прогрес на човешкия род? Ако е естествено онова безумно кръвопролитие, което нашите очи гледаха няколко години, тогава разумът и честта у хората са неестествени. Ако един организиран поток от злодеяния и само злодеяния, с всичките му разклонения, залива и опустошава света, унищожава милиони хора и превръща в пепел всичко, което е спечелено и изработено с дълъг труд през годините, все заради някакъв прогрес, тогава

прогресът е най-нежеланото нещо на света и самата дума прогрес е най-опасната и най-проклетата дума в човешкия речник.

Какъв прогрес донесе на света миналата световна война? Нека отворят очи и погледнат поне ония, които още помнят хората и отношенията преди тая война. Нищо не е по-очевидно от това, че тая злокобна война направи хората по-лоши и по-проклетни, физически и морално, а политическите, икономическите и финансовите отношения - по-злополучни. Навярно философите еволюционисти ще кажат, с обикновената си угодническа усмивка: това не може да се оцени сега; прогресът, който човечеството направи през миналата война, ще може да се изчисли едва след стотици и хиляди години! Така философите по тоя въпрос, както и по всички други, бягат в мрака на хиляди години, често и в още по-гъстия мрак на милиони години, било назад, било напред - в мрака, в който никаква теория не може да се провери.

Най-сетне и мислителите от типа на Макиавели и Ницше не дават ни най-малко обяснение на тайната на войната. Да обоготвориш известни хора и да им дадеш ключовете на войната и мира, без да гледаш каквито и да било морални скрупули, без да гледаш тяхното отношение към Бога и ближните, ще рече да теоретизираш напук не само на идеалите, но и на действителността и на вековния опит на човешкия род.

Вие ме питате, генерале, кой тогава би могъл да ни посочи и обясни причините за бъдещата война, или на войната изобщо. Никой друг освен Свещеното Божие Писание. Не съществува в света, извън Библията, нито една книга, в която да са описани толкова войни, с дадени праизворни обяснения. Тук е струпан огромният опит на човешкия род от трите континента във войни, в победи и поражения и всичко това е осветлено и показано в особена светлина. Не съществува нито една философия за войната, която би могла да даде задоволителни отговори за причините за войната и да предвиди победата или поражението на една воюваща страна. Такива отговори и такива предвиждания може да даде само Библията. Следователно и до днес никъде не съществува по-съвременна книга за войната, за причините за войната и за евентуалния ѝ изход, от Библията или Свещеното Божие Писание.

Разбира се, че в Библията не са описани всички войни в човешката история, но ония, които са описани и обяснени в нея, са типични за всички войни в миналото и в бъдещето. Няма значение нито обхвата, нито техниката на войните. И локални, и световни войни се случват като последици от едни и същи причини, тъй че и едните, и другите, от каквато и величина да са и на което и да било бойно поле да се провеждат, еднакво лесно се поддават на разбиране чрез Библията. Впрочем и бъдещата война ще може да се разбере и обясни само чрез Библията, именно чрез типичните войни, дадени и обяснени в нея.

За това, оставяйки за по-късно истинското обяснение за причината на бъдещата война, позволете в тоя тържествен и болезнен момент, като стоим между две войни, вчерашната и утрешната, още веднъж да прелистим старите листове на тази величествена книга, която ни учи не чрез теориите и мисленето на отделни хора, а чрез опита и събитията.

Веднага държа да ви кажа, че в светлината на Библията ние не трябва да се питаме какви ще бъдат причините, а какви са причините за бъдещата война. Защото тия причини вече съществуват. В светлината на Библията те са вече дадени и могат да се напишат. Гражданите в града усърдно поливат своите къщи с петрол. Няма значение кой пръв ще хвърли кибритената клечка в града.

IV

КАИНЕ, ГДЕ Е БРАТ ТИ?

Първата човешка кръв, генерале, която е злодейски пролята на земята, е била кръв на брат. Това е символично за всички злодейства на човек над човека до края на историята. И последната човешка кръв, генерале, която ще бъде пролята на земята, ще бъде пак кръв на брат. Та чия ли пък би могла да бъде?

Но братята по кръв не са винаги братя по дух. В Каин и Авел кръвта е била една и съща, но не един и същ е бил духът, братска кръв, но не и братски дух. Защото, докато духът на Авел бил просветлен от Бога, то духът на Каин бил помрачен от завист. **„Каин се много огорчи, и лицето му се помрачи” (Бит.4:5)**, тоест потъмня и лицето му от потъмнелия дух. **„И когато бяха на полето, Каин нападна брата си Авеля и го уби. (Бит. 4: 8).**

Всевидецът Бог видя какво направи Каин и го запитва: Где е брат ти Авел? А кръвникът, както и всеки по-сетнешен кръвник, си послужи с лъжа и отговори: **„ не зная; нима съм пазач на брата си” (Бит.4:9).**

С това се е открила историята на човешкия род на земята: с братоубийство. С братоубийство от завист! Същата она сатанинска завист, която е охладила любовта на човешките прародители към Твореца, е охладила и любовта на техния пръв син към брат му. Това последно престъпление е дошло като последица на онова първото, а и като наказание за него - наказание на Адам и Ева. Виждайки тоя по-малък и по добър син умъртвен, бащата и майката трябвало да почувстват остра жалба за своя грях спрямо Бога в рая. Но това е било само началото, типично за цялото бъдеще на тяхното потомство. В какво е типичността на това начално злодеяние? В това, че грехът на човека спрямо човек се явява като последица от греха на човека спрямо Бога. Или с други думи - когато говорим за войната, че войната на човек срещу човек се явява като последица от войната на човека срещу Бога. Да не беше Всевишният Творец смекчавал със Своята милост пожара, подпален и разпалван от греха, човешкият род щеше да бъде унищожен още в първото историческо коляно. Но милостта на Твореца първо е попречила на отмъщението на братоубиеца Каин, а после дала утеха на нещастните родители чрез трети син - Сит. **„Господ тури на Каина знак, за да го не убие никой, който го срещне” (Бит. 4:15).** И живееше Каин дълго време на земята, като бягаше от място на място и се гресеше с цялото си тяло. А майката на убития Авел, като роди Сит, обясни си това като Божия милост, казвайки: **„ Бог ми даде друго чедо, вместо Авеля, когото Каин уби” (Бит. 4:25).**

И тъй, генерале, това първо начало на всички следващи войни в светлината на Свещеното Божие Писание се чете така:

1. съществува един неотменим закон на греха;
2. войната на човека против човек е последица от войната на човека против Бога;
3. войната на родителите против Бога продължават синовете с войната на одного против другиго;
4. милостта на Твореца смекчава закона на греха и с това прави възможно да се продължава човешкият род на земята.

V

ГОСПОД Е МОЕ ЗНАМЕ

В долината Сидим, там където е Мъртво море, беше пламнала война между деветима царе, четирима на едната страна, а петима на другата. Това беше война за отмъщение и плячка, една от безбройните войни в потомството на Ханаана, син Хамов, син Ноев. А това Хамово потомство стоеше под клетвата на Ной, поради грях на непочитание към родителите (Бит. 9:25). Цар Кедорлаомер беше главният предводител на войските на едната страна, а Содомският цар и Гоморския - на другата. Царете на Содом и Гомора паднаха, остатъкът на войската им се разбяга по планините, а **„победителите взеха всичкия имот на Содом и Гомора и всичката им храна и си отидоха” (Бит. 14:11).**

Но тук не беше краят на войната. Грабителите победители бяха допуснали едно недоглеждане, което скоро обърна тяхното победно ликуване в страх и поражение. Това малко недоглеждане, генерале, както знаете от военната история, придружава всички насилници открай време и винаги, като невидимо въже, стои около врата, което се затяга, когато те най-малко се надяват. Там, във войните обикновено, най-напред се дава победа само за да почувстват след това поражението по-силно. А ето какво беше не доглеждането на цар Кедорлаомер и неговите съюзници. Заедно с останалите роби, които те откараха от Содом, беше хванат и поведен и един праведен човек, Лот, братанец на Авраама, Божий човек. Авраам чу за това. И той бързо събра

слугите си, па с упование на Бога удари ония петима победоносни царе. И Авраам ги разби тъй страшно, че в бягството си те никъде не се спряха - от Мъртво море до Дамаск. И освободи Авраам Лота, а с него и всички останали роби, и върна имота на ограбените люде в Содом.

Не сте ли чували, генерале, за тайнствената и все още недостатъчно обяснена личност на цар Мелхиседек? И така, в случая се появява тоя тайнствен библейски цар пред Авраам. Той благославя Авраам, но все пак не на него приписва победата, а на всевишния Бог, както правил и сам Авраам. „**Благословен да бъде Бог Всевишни, Който предаде в твоите ръце враговете ти**” (**Бит. 14:20**) - рече Мелхиседек на Авраам. А когато Содомският цар, зарадван от ненадейния обрат на работата, караше Авраам да вземе в дар всичкия ограбен имот, като искаше от него само робите, праведният Авраам му рече: „**дигам ръката си към Господа Бога Всевишни, Владетеля на небето и земята, че дори нишка и ремък от обуца не ще взема от всичко твое, за да не речеш: обогатих Авраама**” (**Бит. 14:20-23**). И не взе победоносният Авраам нищо за себе си. Дори обикновените военни разноски не му се платиха. Защото той и не беше тръгнал на война, за да вземе нещо чуждо за себе си, а за да освободи робите от нечестивите тирани и да върне имота на тия роби от грабителите. Смятайки себе си като пратеник на правдата, той намерил за себе си наградата в това, че е извоювал победата на правдата.

Сравнете сега, генерале, постъпката на този Божий човек с постъпката на завоевателя на Париж през 1870, и ако щете и на победителя от 1918. Спомнете си при това, че тия модерни победители бяха кръстени християни, докато Авраам е бил човек от обрезанието, който със своята велика вяра в живия Бог предобразявал отдалеко истински християнин. А чудно биха могли да звучат ония Авраамови думи и в устата на победоносния Бисмарк в Париж: „**дигам ръката си към Господа Бога Всевишни, Владетеля на небето и земята, о Францийо, че дори нишка и ремък от обуца не ще взема от всичко твое, за да не речеш: обогатих Германия!**” - Звукът на тия думи щеше да разцепи вековете далеч по-дълго и по-красиво от звука на проклетите пет милиарда франка, които Бисмарк изнуди от победена Франция.

Да прескочим сега много столетия, за да разгледаме една друга война. В сухата пустиня под Хорив израилският народ ожадня, а там нямаше вода. И започна всичкият народ да вика срещу Моисея, защо ги е извел из Египет. И, което е още по-грозно, народът почна да се съмнява в Бога и в Божията помощ. Тогава кроткият „Мойсей извика към Господа: какво да правя с тоя народ? Още малко, и ще ме убият с камъни” (Изм. 17:4). И Господ го чу и му помогна та източи вода от Хоривската стена и напои народа. Неверният народ трябваше да плати греха на своето съмнение в Бога и на роптанието. Това е законът за греха. Заради това царят на пустинните амаликитци, езичници, удари срещу израилтяните с голяма и въоръжена сила. И страх и ужас обзе израилтяните. С тоя страх и ужас те плащаха своя грях на съмнение и роптание против Бога и неговия слуга Мойсей.

Тогава Мойсей прати Исус Навин да се бори с израилтяните против Амалик, а той се качи на висока могила, където с издигнати ръце молеше Бога. „**И колчем дигнеш Моисей ръцете си, надвиваше Израил, а колчем спуснеш ръцете си, надвиваше Амалик**” (Изм. 17:11). Но боят продължи цял ден, до залез слънце, „ **а на Моисея натегнаха ръцете**” (**Бит. 17: 12**). И брат му Аарон му подложи камък под ръцете, да може да ги държи нагоре. А когато ръцете на Моисея пак се отпуснаха, тогава Аарон и Ор му ги придържаха, единият от едната, а другият от другата страна. „**И порази Исус Амалика**” (Изм. 17:13). Забележете, генерале, оригиналната черта на тая война: главният вожд на войските не командва, а стои неподвижен на молитва с издигнати ръце към Бога, докато неговият помощник командва и води войната с неприятеля. И победил не толкова този, който е водил борбата, колкото онзи, който е възнасял молитвата. Бог смекчи закона на греха със Своята милост поради молитвата на праведния Моисей, народния вожд. Всевишният допуснал Амалик да нападне с грабителския си ум Израила, за да го уплаши, но той не допуснал Амалик да победи докрай, поради неговата негодност, а дарил окончателната победа на Израила заради вярата и молитвата на слугата си Моисея.

„**Тогава Моисей съзида на онова място жертвеник(Господу) и го нарече с име Иехова Ниси**”* **иврит Бит. 17 : 15) . (превод- „ Господ е мое знаме”)**.

Наистина Господ е бил знаме на Моисей. Господ е бил знаме и на Авраам. Воювайки под това знаме, те и двамата са победили по-силен неприятел. Авраам, с чета свои слуги - не войници, а овчари - е победил под това знаме петима царе, а Моисей, под същото това знаме - войнствения и грабителски цар Амалик, по-силен и по брой на войници, и по оръжие. Че Амалик е бил по-силен, се вижда от това, че шом на Моисея се отпуснали ръцете при молитвата, Амалик надвивал

израилтяните. Ще рече: щом Всевишният оставял физическата сила да решава сама, без Негова намеса, Амалик напредвал, а Израил отстъпвал.

И тъй, и Авраам, и Моисей така удържали бляскави победи, имайки Господа Живия за свое знаме във войните.

А какво е могло да бъде знамето на Кедорлаомер и на Амалик? Сигурно някакъв идол във вид на лъв, или орел, или вълк, или друг някакъв граблив звяр, чиито образи, за нещастие, и днес се намират на знамената на много народи - както нехристиянски, така и християнски. Оттук в светлината на Библията е ясно:

1. че ония, които воюват за плячка, както Кедорлаомер и Амалик, могат, по Божие допущение, в началото да успяват;

2. че грабителите и насилниците във войната успяват не поради своята сила, а поради грешността на оня народ, когото нападат;

3. че Божиите праведници, подобно на Авраама и Моисея, поразяват неприятеля, когато с Бога, като под едно знаме, воюват за отбрана на нападатите и по-слабите.

VI

РАЗВРАТЪТ НА ВОЙНА НОСИ НЕСПОЛУКА

Сега, господин генерале, благоволете милостиво да чуете какво пише на друго място в Библията. „Кога отиваш на бой против враговете си, пази се от всичко лошо” (Втор. 23:9). Тая заповед е дал Всевишният на избрания народ чрез Мойсей, слугата Си. Да се пазят от всяко лошо нещо на войната, особено от прелюбодейство - това е основното правило на военния морал на непокварените балкански селяци до ден-днешен.

Какво донесе спазването и какво погазването на тоя морал, най-добре ни рисува историята на израилския народ. Предводител с вулгарен характер не удържа победа. Вулгарният воиник на война гине без слава. „Войната е моя” - казва Господ.

Когато Творецът на небето и земята, Господ над войнствата, има някакво Свое намерение за един народ, тогава никой на света не може да осуети това Негово намерение, дори и самият народ. В случая с израилския народ намерението на Господа е било да направи този народ между всички народи светилник на вярата в Него Единия, Живия, Истинния. За това Господ бе решил да изведе Израила от египетското робство и го доведе в Ханаан, в земята на Авраама, Исаака и Иакова, в обетованата земя. Този път Израил щеше да измине и бързо, и лесно, с Божия помощ, ако сам не си поставяше спънки по него. Нито фараонът, нито Червено море, нито Амалик, нито всички езически царе и народи между Египет и Иерусалим нямаше да бъдат в състояние да задържат хода на народа, който Бог водеше или наистина носеше с Всемогъщия Си Дух. Но греховете на самия тоя народ, грехове страшни против Бога, неговия невидим Вожд, го задържали, спирани, връщали назад, завеждали в безпътница и хвърляли в ужасни опасности. При най-малките несполуки, които Бог допускал над тоя народ, за да изпита вярата му, израилският народ лудо роптаел против Господа Бога, и с това роптаене навличал върху си мъки от болести, от змии, поражения от неприятели, скитане в кръг, лутане през пустинята цели четиридесет години. Когато пък тоя народ се покаявал и се отрезвявал, и се очиствал от грях, той тръгвал лесно напред, без мъка отстранявал много спънки и без загуби побеждавал много свои неприятели.

Да вземем за пример войните против Аморекия и Васанския цар. Мойсей бе пратил свой вестител до Сихон, Аморекия цар, с такава поръка: „Позволи ми да мина през твоята земя (ще вървим по пътя); няма да се отбиваме в нивя и лозя, няма да прием вода от (твоите) кладенци, а ще вървим по царския път, докле измине пределите ти” (Числ. 21:22). Цар Сихон обаче не позволи това, а се осмели, та нападна Израил. И се започна война. И Сихон беше страшно разбит. Също такава участ постигна Ога, Васанския цар. И него Мойсей порази докрай.

След тия две бляскави победи, които нанесе покаяният се и очистен израилски народ над двамата езически царе, страх обзе всички околни народи. Особено голям страх обзе моавци и мадиамци, когато Моисей стигна със своя народ до техните граници. Твърде изплашени, те си казаха: „тоя народ изтребя сега всичко около нас, както волът изтребя полската трева” (Числ. 22:4). Но това не стана. А какво стана? Случи се, че избраният народ пак направи сам на себе си спънка на пътя с това, че начена да блудства с дъщерите на Моава” (Числ. 25:1). А като почна да блудства, той забрави за Бога, Единия и Живия, и своя път, и своята мисия, и се спря в своя ход. И вършеха израилтяните телесно блудство с моавските жени, но с това телесно блудство те вършеха и духовно блудство, тоест оня вид блудство, в което по-късно всички пророци гръмогласно изобличавали синовете и дъщерите на избрания народ. Това духовно блудство, заблуда и помрачение на ума, плод на телесното блудство и още по-страшно от него, се състояло в отпадането от Живия и Един Бог и в покланянето на езическите идоли. Сърцето на народа се прилепи към мъртвите моавски идоли. И моавските дъщери зовяха израилтяните за прелюбодейство - телесно, и духовно. Та наместо израилският народ да поразява моавците, те поразяваха израилския народ. „**Те в коварството си постъпиха враждебно с вас, като ви прельстиха**” (Числ. 25:18).

По закона на греха целият Божий народ трябвало там да бъде поразен и изтребен заради неверието спрямо Своя Бог. Но и този път го спаси Божията милост, която смекчи закона на греха и го спаси само заради праведната ревност на Моисей и Финеес. Финеес, внукът на Аарон, огорчен от беззаконието, попадна под шатрата на един израилтянин, който беше довел при себе си жена мадиамка за блудство, Финеес нападна ненадейно и ги прободде и двамата с копие. А Моисей заповяда, та обесиха всички народни началници, които вървяха начело на народа в безпътството и разврата. Като видя това с очите си, народът много се уплаши. И покая се народът за греховете си. И едва тогава, след дълъг застои и богозабрава, израилтяните можах да тръгнат напред. И тръгнаха срещу неприятелите си, покориха ги и завзеха всичките им градове и всичката им земя.

От това е ясно:

1. че наред с телесното блудство върви и духовното блудство, тоест отпадането от Истинския Бог, бого-отричането и увличането по лъжовни богове;
2. че блудството и от единия, и от другия вид носи несполука при война.

VII

ГРАБЕЖЪТ НА ВОЙНА НОСИ ПОРАЖЕНИЕ

Когато Иисус Навин превзе укрепления град Иерихон без мъка и загуби, неговата войска наскоро след това претърпя поражение пред неукрепения аморейски градец Гай. Наистина Иисус беше пратил само 3000 човека да нападнат и превземат Гай, но тоя брой бил напълно достатъчен, защото Гай имал по-малко войници. Но се случи нещо неочаквано. Този Навинов полк, който току-що се беше приближил до Гай, удари на бяг. Причината за това бягство е съвсем необяснима от гледна точка на физическите сили. Гайняни излязоха из своя градец и погнаха израилтяните, бързо ги стигнаха и посякоха от тях 36 души, а това предизвика още по-голяма паника и техния бяг. Насърчени, гайяни се впуснаха подир тях, стигнаха ги на една стръмнина и избиха всички.

Това ненадейно поражение внесе страх и трепет в останалата израилева войска, „**и сърцето на народа се разтопи и стана като вода**” (Иис. Нав. 7:5). А израилевият предводител Иисус Навин падна ничком пред ковчегата на завета, пред светинята, пред която обикновено се моли Богу, и почна да тъжи пред Бога, като искаше да му се открие тайнствената причина на това поражение. И така лежеше до вечерта и се оплакваше. Бог му откри, че причината е грабеж и му рече: „**Израил съгреша, та престъпиха завета Ми, който им бях завещал; взеха от заклетото, откраднаха, потулиха и туриха между нещата си**” (Иис. Нав. 7:11).

Като чу това, Иисус Навин започна да търси крадеца - виновника за такава народна несполука. И го намери в лицето на някого си Ахан Хармиев. Сам Ахан си призна, че в Иерихон

видял една неприятелска дреха, двеста сикли сребро и един къс злато, полакомил се, взел всичко това за себе си и го закопал в земята под своята шатра. Тогава предводителят му извика: „**задето навлече върху нас бедствие, Господ напраща върху тебе бедствие в тоя ден**” (Иис. Нав. 7:25). Ахан беше жестоко наказан: убиха го с камъни, изгориха него и нещата - крадени и некрадени - с огън, и нахвърлиха върху тях камъни.

След това кърваво очистване от грях сред своята войска, Навин отново тръгна срещу Гай и го превзе без мъка и без жертви.

Тази война ни предлага ясна поука, че народ, който има някаква божествена мисия, било да накаже или да поправи друг народ, не бива да потъпква Божия закон нито в една-едничка заповед. Нито войската като цяло, нито водителите на тая войска, та дори нито един измежду най-простите войници не бива да потъпква Божия закон. Ако един-единствен войник от такава войска извърши грабеж или мародерство, или блудство, или осквернение на светиня, или някакъв друг грях против Божия закон, с това той слага препънка за военния успех на цялата войска. Колкото един войник е с по-висш чин, толкова грехът му е по-голяма препънка за успеха на войската, към която се числи той. Грехът на главните старейшини на една войска против Бога и Божия закон е равен на съзнателното издайничество или на предаване на неприятеля. За всеки грях на война се отмъщава бързо, а не както в мирно време. Това не бива да се изпуска никога от внимание, защото войната е бърза Божия разплата за дълготрайните човешки дела в мирно време. Ние жалим и се оплакваме, че някоя рота случайно се е намирала натясно и е избита. На война няма случайност. Ние жалим някой офицер, който е загинал в своята палатка от заблуден куршум. Няма, нито някога е имало, заблуден куршум. Всяка сачма от пушката улучва там, където трябва да улучи. Няма сляп случай във войната, господин генерале.

Селските народи на нашия Балкан винаги са знаели, че войникът на война трябва да бъде чист от грях и със страх да стои като свещ пред Бога. Те и днес знаят това и от това знание се ръководят във войната, доколкото не са умствено развратени от ония, които приказват за войната, като нищо не знаят и нищо не мислят. А броят на такива днес на запад е твърде голям. Те са изгубили всяко понятие за най-чистите, духовните и моралните влияния, които са решаващи във войната. Те приписват решително значение във войната на машините, живи и мъртви, сиреч на войниците като живи същества и на бойните машини. Те наричат всичко това вкупом, с една дума - „материал”. Материалисти във всичко, те са материалисти и в преценката на войната. Тяхната философия за войната познава само количество и военно изкуство. Затова техните преценки за войната нищо не струват и всички техни предвиждания и предсказания за всички последни войни, на които ние сме живи свидетели, без изключение бяха опровергани от изхода на тия войни. Тяхната основна грешка, която не споделят балканските селяци, е, че във войната между тия две войски те мислят само за тях двете, а не и за Оня Трети, Решаващия, Всевиждащия. А непоқварените християнски народи на Балкана мислят за Тоя Трети, Решаващ, Всевиждащ повече, отколкото за самите воюващи страни. Това пък е и библейският възглед за войната.

От това е ясно:

1. че Господ мрази ония, които грабят на война;
2. че грабежът във войната от страна на отделни лица пречи за успеха на цялата войска.

VIII

СЕДЕМ ОСЪДЕНИ НА СМЪРТ НАРОДИ

Когато един народ отпадне от Бога, Единия, Живия, той става всъщност мъртъв народ. Неговото битие само се люшка в тоя свят като сянка, като още несъборен храст, прерязан до корен. Тогава само да дойде земеръс или потоп, или мор, или война, да духне сянката, ще събори прерязаното дърво, ще зарови мъртъвците. Защото да отпаднеш от Бога, Единия и Живия, ще рече да започнеш война с Бога и да потъпчеш целия Му закон. Как може тревата да воюва срещу косача?

Как грънците ще могат да воюват с грънчаря? „Големее ли се брадвата пред оногова, който с тя сече” (Ис. 10:15)?

Седем народа живели в Ханаанската земя: хетейци, гергесейци, аморейци, хананейци, ферезейци, евейци и иевусейци. Всички тия народи били отпаднали от Бога, Единия и Живия, погазили целия Божий закон, предали се на идолопоклонство, а заедно с това неизбежно и на крайна безнравственост. Нито милостта, нито наказанието на Всевишния докосвало техните сърца. Зашото и милостта, и Божието наказание те не приписвали на Бога, а на дяволите. Тяхната вяра била просто вяра в дяволи, техният страх - страх от дявола, и техният съюз - съюз в името на дяволите. Такива били тия народи, когато Иаков напуснал Ханаан и се преселил в Египет, такива били и след 430 години, когато народът Иаковов или Израилев се върнал в Ханаан. На брой и физически те били по-силни от Израила (Втор. 7:1), ала духовно те били мъртви. И содомци, и гоморци били също такива духовни мъртъвци и небесната сила пушила върху тях огън и пепел, за да ги погребее. Такива били Тир и Сидон и войната ги е погребала. Такъв бил Помпей и затова е покрит с огън и пепел.

По повеление на оскърбения Вседержител подобна съдба трябвало да постигне и седемте народа в Ханаан. Тях израилтяните трябвало да заличат като сенки, да свалят като вече прерязано и отделено от корена дръвче, да ги заровят като мъртъвци. Това Бог наистина наредил да бъде извършено от Израилтяните, когато влязат в обещаната земя (Втор. 7:2).

Някои протестантски тълкуватели на Свещеното Писание искат да видят в това или Божията немилост, или заблуда на Моисей. Как така е могла да излезе от Бога такава свирепа заповед? - питат те. Трябва, казват те, Моисей да се е заблудил. - Нито едното, нито другото. Нито немилост от Бога има, нито заблуда на Моисей. Ония, които стотици години са тъпкали името на своя Създател, газили са закона Му и са воювали против Него, нима не са заслужили смърт, и то смърт вечна? За Божия милост тук не може да става въпрос, преди да се разберат всички страшни богопротивни грехове и пороци на тия народи. Впрочем, кой може да оспори правото на градинаря да премахне от градината си вехнешо дърво, а да посади друго, по-хубаво и по-здраво? А и кой може да проследи докрай дълбочината на Божия Промисъл? Тук две неща са несъмнени: първо, че ония народи отдавна са заслужили гибел поради своята развала, и второ, че Господ в тоя случай е искал да изпита вярата и послушанието на израилския народ така, както някога изпитвал Авраама, като му заповядал да пренесе в жертва едничкия си син. В това изпитание израилтяните понякога показвали Авраамовата вяра и послушание спрямо своя Господ, по-често падали при тоя изпит, обладани от своето необуздало лакомство и похотливост, приемали вярата на тия Божии противници и заставали на техния фронт срещу Бога. За това те трябвало да понесат много наказания от Бога, да търпят военни поражения и да отлагат изпълнението на своята мисия.

След смъртта на Моисей, когато Иисус Навин поел предводителството на войската и народа израилски, той напредвал славно и бързо от победа към победа, смазвайки пред себе си ония седем осъдени на смърт народи.

Не се отклонявай от закона ни надясно, ни наляво - казал му Господ в самото начало на неговото воюване. „**Да се не отделя от устата ти тая книга на закона; но се поучавай от нея дено и ноще, за да изпълняваш точно всичко, написано в нея: тогава ти ще имаш сполука в пътищата си и ще постъпваш благоразумно. Бъди твърд и храбър, не се страхувай, защото Господ, Бог твой, е с тебе навред, където и да идеш**” (Ис. Нав. 1:7-9). И този военачалник бил верен и послушен на Бога до края на живота си, като не погрешил нито срещу една Божия заповед. Ако нямало тук-там грях, тоест престъпване на Божия заповед от страна на войници от неговия лагер, то ония седем народа щяха да бъдат бързо поразени и заровени като живи мъртъвци. Обаче щом се появявал грях в победоносната войска, следвало и поражението ѝ. Така обсадата и превземането на Иерихон вървели бързо и лесно, но първата война срещу Гай свършила с бягство и поражение на израилтяните поради греха на един човек, един-едничък, но за това ще говорим на друго място.

Страшната съдба на седемте осъдени на смърт народи в Ханаан ни предлага следната поука:

1. че ни един народ не може да греши против Божия закон и да живее в мир;
2. че грехът е агент на войната и че колкото и един грешен народ да се показва миролюбив, войната трябва да дойде върху него;
3. че за наказание на един богоотстъпен и богоборен народ Бог си служи понякога с твърде далечни народи. Така за наказание на ханаанските езичници от Египет са доведени израилтяните,

както по-късно за наказание на европейците са доведени от далече Атила и Чингис хан, за наказание на испанците - сарацините, а за наказание на балканските народи - турците.

IX

ЗАСЛУЖЕНИ РОБУВАНИЯ (Книга Съдии)

Беше нощ и звездите се движеха по небесния свод. Очарован от красотата на рояка звезди, които тихо пламтяха над главите ни, един учен човек рече:

- О, де да имаше такъв ред в живота на хората и народите, както има между звездите!

- Та няма няма? - подзе Балканецът. - Наистина, господа, трябва да бъдем на чисто, че в живота на хората и народите владее особен вид свършен ред. Тоест в живота на хората и народите не владее оня видим механичен ред, какъвто виждаме сред звездите - ред, който се регулира и вижда отвън, и който е изцяло външен, а владее свършен вътрешен ред. Защото хората са живи духове, които със своите телесни, физически действия и прояви на живот само символично изразяват това, което е, или което е станало и става в тях, в тия живи духове.

Оттук и външното физическо робуване на един народ е само символ на неговата предшестваша духовна заробеност. В светлината на Библията това е правило, което допуска редки изключения. Тези изключения засягат изпитанието на силата на вярата и характера на една личност (Иосиф, продаден роб), или на един народ (като евреите в египетските робства). Такива изключения стоят в плана на Божието домостроителство за по-голяма прослава на отделните лица (апостолите и мъчениците Христови) или на цялото (църквата Божия). Но да оставим сега тия славни изключения и нека се обърнем към правилото. А правилото е ясно като две и две - четири и то гласи: народ, на който войната донесе робство, е заслужил това робство със своя негоден живот в предишния мир.

След смъртта на богобоязливия и победоносен Исус Навин израилският народ е паднал в робство само през време на Съдиите шест или седем пъти.

Първото робуване беше под месопотамския цар Хусарсатем и продължи осем години.

Второто робуване на синовете Израилеви беше под Еглон, цар моавски, и продължи осемнадесет години.

Третото робуване беше под Ивин, цар ханаански и продължи малко време.

Четвъртото робуване беше под мадиамци и продължи седем години.

Петото робуване беше под филистимци и продължи осемнадесет години.

Шестото робуване беше пак под филистимци и продължи четиридесет години.

Освен това се споменават още някои времена на вътрешно безвластие и частични робувания, когато не е имало добри Съдии над Израилския народ.

Какви са били причините за тия робства? И дали тия различни робувания са предизвикани от различни причини? Не - във всички тия случаи причините са били едни и същи - или по-добре да кажем - причината била една и съща. А тази причина е изразена ясно с думите: „**защото синовете Израилеви вършиха зло пред очите на Господа**”. Цялото онова поколение, което беше доживяло и видяло много Божии чудеса за явна помощ на Израилския народ в мир и във война, беше измряло. „**И настана след тях друг род, който не знаеше Господа и делата Му, каквито бе правил на Израиля, - тогава Израилевите синове почнаха да правят зло пред Господа и да служат на Вааловци... скоро се отбиваха от пътя, по който отците им, покорявайки се на заповедите Господни, вървяха. Те не правиха тъй**” (Съд. 2:10-17). От всички злини, които Израилтяните вършели пред Господа, изрично се споменава само едно зло - то е служенето на Вааловци. Какво ще рече служене на Вааловци? Каквото ще рече служене на дяволите под видимия образ на идол. Само тоя грях е основният и първоначален. От него произтичат . всички

останали грехове - нарушението на всички десет основни Божии заповеди: невярване в Единия Жив Бог, вярване в много зли или мъртви богове, изговаряне напразно на името Божие, непразнуване на седмия ден, непочитане на родителите, убийство, прелюбодеяние, кражба, лъжесвидетелство и пожелаване на чуждото. Чрез всички тия грехове се воюва срещу Бога Вседержител, Единия и Живия, а с дух и живот се робува на мрачните и пъклени сили. Тази духовна, мирновременна война неизбежно е трябвало да се прояви във външни, физически войни, които са донасяли на грешния народ такива робства. Изрично е казано, че тия народни грехове са докарвали на народа чуждо робство, както и че сам Бог заради тия грехове е предавал народа в чуждо робство: „**Господ се разгневи силно против израилтяните и ги предаде в ръцете на грабители, които ги ограбваха: и ги предаде в ръцете на околните тям врагове**” (Съд. 2:14). Не само ясно е казано това, а също тъй ясно и изрично е казано и за всеки отделен случай.

Например в първия случай:

„И синовете Израилеви сториха зло пред очите на Господа... Тогава Господ се разгневи силно против Израиля, и ги предаде в ръцете на Хусарсатема, месопотамски цар” (Съд. 3:7, 8).

Във втория случай:

„Синовете Израилеви почнаха пак да вършат зло пред очите на Господа, и Господ даде сила на моавския цар Еглона против израилтяните” (Съд. 3:12).

В третия случай:

„Когато умря Аод, Израилевите синове почнаха пак да вършат зло пред очите на Господа. И Господ ги предаде в ръцете на ханаанския цар Иавина” (Съд. 4:1, 2).

В четвъртия случай:

„Израилевите синове почнаха пак да вършат зло пред очите на Господа, и Господ ги предаде в ръцете на мадиамци за седем години” (Съд. 6:1).

В петия случай:

„Израилевите синове продължаваха да правят зло пред очите на Господа и служеха на разни Вааловци и Астарти ...И разпали се гневът на Господа против Израиля, и Той ги предаде в ръцете на филистимци” (Съд. 10:6, 7).

В шестия случай:

„Израилевите синове продължаваха да правят зло пред очите на Господа, и Господ ги предаде в ръцете на филистимци за през четирийсет години” (Съд. 13:1).

Във всички тези случаи три неща са ясни като бял ден, а именно: причината, последицата и връзката между тях двете. Причината е грехът на народа, последицата е робуването на народа, а връзка, или Оня, който свързва причината с последицата, е сам Всевишният Бог.

Трябва да обърнем особено внимание, че тук не се говори за греха на един човек, както на други места, споменати и още неспоменати, а за греховете на съдиите, водачите народни, защото е писано: „**но те не слушаха и съдиите, а блудствуваха след други богове** (Съд. 2:17). Целият народ грешил. Целият народ отпадал от своя Бог. Целият народ бил причинител на своята злополука. Вместо да съзнава своята възвишена мисия, та да се държи о Божия закон, или да накаже със смърт осъдените народи, или да ги оживи с вярата си в Единия Истинен Бог, Израил се спуснал в техния мрак; по-добрият паднал под влиянието на по-лошия, смесил се с него и станал и той като него. Затова праведният Бог, Който по-рано дигал правоверните срещу неверните, по-късно вдигал неверните срещу верните, когато те се показали изменници на своя Бог. Тоест, по-рано Бог вдигал Израил срещу ханаанските безбожни народи, а после вдигал тия безбожни народи срещу отпадналия и покварен Израил.

Оттук става ясна следната поука:

1. че цял народ може да отпадне от Бога и да погази Божия закон;
2. че греховете на един народ причиняват робуването на тоя народ;
3. че жива и смислена връзка на причините и последиците в съдбините на народа е сам Създателят и Про-мислителят на хората;
4. че причините са в ръцете на човеците, а последиците в ръцете на Бога.

ОТ КАКВО ЗАВИСИ ОСВОБОЖДЕНИЕТО ОТРОБСТВО?

Питате ме, генерале, от какво или от кого зависи освобождението на един народ от робство.

На това питане европейските историци не са се и опитвали да отговорят. Как например руският народ се е освободил от монголското иго? Или как балканските народи са се освободили от турското иго? В историята на народите не се споменава нито главната причина, нито Главният Освободител на тия народи. Казват, че прекалените зло-действия на завоевателите са предизвиквали въстания и довеждали до освобождение! Но, питаме се, ако злодействата на завоевателите причинявали освобождение след 200 или 400 години робство, защо злодействата им, по-страшни в началото на робството, не са причинили освобождението на робите тъкмо в началото, докато споменът за свободата у заробенния народ бил още пресен? Какъв е този решаващ фактор, който трябва да се е появил в живота на руснаците след 200-годишно робство, а не го е имало в началото или в средата на робуването? Какъв решаващ фактор е имало у сърбите малко преди сръбското въстание, а е липсвал веднага след битката при Косово?

Историята на всяка война е повърхностна и несвързана, ако при сблъсъка между два народа не се вземе под внимание третият фактор - Създателят на народите, Про-мислителят. Ето защо толкова много пишат, а малко казват. В Библията, в тъй наречените исторически книги, е точно обратното, малко е написано, а е казано всичко, всичко, което е важно и решаващо за разясняване на войните.

Поради това тези книги са образец за писане на историята на всяка война. По тази причина те са включени в сборника на Библията и са останали като свещени книги, за да послужат на човешкия род навеки като непогрешим тълкувател на причините за падане и за издигане, на причините за войните, победите и пораженията, робството и освобождението, мира и благосъстоянието на един народ. С натрупването на безбройни детайли в модерната история нищо не допринася за обяснението на войните. По-добре е, мисля, една война да се обясни с колкото е възможно по-малко данни, отколкото, затрупана в тях, да остане необяснена. С минимум данни Библията дава съвършено обяснение на всяка война, описана в нея.

А сега да се върнем на вашия въпрос. Преди малко видяхме, как един народ заслужава да бъде хвърлен в робство. Да видим сега, как един поробен народ отново става свободен. Да вземем за пример същите случаи, които споменахме преди малко. От шест ясни примера видяхме поробването на израилския народ. Да видим сега и каква е била причината и кой е спомогнал за освобождението на израилския народ от шестократно робуване.

В книга „Съдии“ най-напред се говори изобщо, как Господ издигал съдии в Израилевия народ и как чрез тия съдии Той избявял народа от робство. **Защото Господ ги съжаливаше, като слушаше стенанията им от ония, които ги угнетяваха и потискаха** (Съд. 2:18). Като причина за освобождението се сочи народното стенание към Господа, тоест покаянието, а като причинител за освобождението -сам Всевишният Господ, Който ги съжалил.

Да минем сега към отделни случаи. След осемгодишното робуване под Хусарсатем **синовете Израилеви викнаха към Господа, и Господ издигна за синовете Израилеви Спасител, който ги избави, - Кеназовия син Готониил, по-малък брат Халевов. Върху него беше Дух Господен, и той беше съдия на Израиля. Той излезе на война (против Хусар-сатема) и Господ предаде в ръцете му месопотамския цар Хусарсатема, и ръката му надви на Хусарсатема. И земята беше спокойна четирийсет години** (Съд. 3:9-11). После Израил паднал отново в робство, което продължило осемнайсет години.

След осемнайсетгодишното робуване под моавския цар Еглон синовете Израилеви **викнаха към Господа, и Господ им издигна за спасител Аода, син на Гера, Иеминиев син** (Съд. 3:15). Поради греховете си Израил отново паднал в робство под мадиамци за седем години.

След седемгодишното робуване под мадиамци **синовете Израилеви викнаха към Господа** (Съд. 6:7). И Господ освободи народа чрез съдията Гедеон. Поради греховете си Израил отново паднал в робство под филистимци за осемнайсет години.

След това ново осемнайсетгодишно робуване под филистимци **викнаха синовете Израилеви към Господа и казаха: съгрешихме пред Тебе, защото оставихме нашия Бог и**

служихме на Вааловци. И Господ рече на Израилевите синове... идете, викайте към боговете, които сте избрали, нека те ви избавят в това усилено за вас време. Тогава синовете Израилеви рекоха Господу: съгрешихме; прави с нас всичко, що Ти е угодно, само ни избави сега (Съд. 10:10-15). Тогава Господ се смили и ги избави чрез избраника Си - съдията Иефтай. Поради греховете си Израил отново падна в робство под филистимци и робува четирийсет години. Тогава пък Господ ги избави чрез съдията Самсон.

И така нататък през цялата книга Съдии и през всички книги Царства Израилеви.

Какво виждаме от тия библейски примери? Виждаме това, което е библейски ясно. При външна свобода, в своето нехайство и лакомство народът ставал духовно поробен. Външната свобода била само златна завеса на вътрешната робска тъма. Това вътрешно духовно робство трябвало да достигне до своя външен физически израз, до своя символ - външното робство. Когато народът бивал в благодаруваната му свобода, мир и благоденствие, неговото сърце загрубявало към Бога, Единия и Живия и се прилепвало към нечистотата на греха и езическите идоли. В свободата народът отпадал от Бога и като животно тъпчел Божия закон. Когато поради това народът падал в робство, неговото твърдо сърце омеквало и умът му се просветлявал. Но това не ставало изведнъж, а полека-лека. В робството робите са принудени да мълчат, да търпят и да се осъзнават, така сърцето на народа омеквало, духът му се просветлявал и осъзнаването му давало поука. Едва тогава настъпвало каене, а с него викане към Бога за помощ, за освобождение. Щом настъпвало каене и викане, насреща тръгвала милостта Божия. Страшният закон на греха се смекчавал с милостта Божия при условие на искреното и всецяло покаяние на грешника.

Всъщност покаянието на робите е бивало причината, която подбуждала Освободителя, тоест Твореца и Про-мислителя, да се яви на сцената и да промени хода на събитията. Двете неприятелски страни - роби и тирани, никога не биха излезли от своята роля, ако робите не биха се покаяли и ако тираниите не биха прекалили в своята роля. Обаче съкрушеността в покаянието на страдалците, от една страна, и прекалената тиранска гордост на завоевателите, от друга страна, подбуждала Третия, Всевиждащия и Решаващ фактор към действие в посока да промени това състояние. Действието на този Трети бивало в полза на съкрушените и разкаяните и в ущърб на гордите и безбожните. И така след робството идвала свободата.

Тази библейска илюстрация на израилското робуване и освобождение може и трябва да се употреби и при обясняване на робството на руския народ и освобождението му от монголите, както и при обясняване на турското робство на балканските християни и освобождението им или при обясняване на робството на испанците и освобождението им от маврите.

Мисля, генерале, от това е ясно, какъв отговор може да се даде на Вашето питане: от какво и от кого зависи освобождението на един покорен народ от робство. Зависи от покаянието на народа и от милостта Божия; от покаянието на викащия към Бога и от милостта Божия, която иде насреща на викащия покаяник. Едно е причината, а друго е Освободителят. Причината се крие в народната душа, а Освободителят е сам Всевишният Бог.

Ако Бог не беше Освободителят, никога робите с голите си ръце не биха могли да се измъкнат изпод ярема на своите въоръжени господари. Това твърди Свещеното Писание Божие; това усещат със сърцето си християнските народи. Но мнозина езичници, тълкуватели на историята на човешкия род, дори не се досещат за това.

Ясно е, генерале, че най-важните дейци в освобождението на един поробен народ са:

1. покаянието на народа и
2. милостта и силата Божия.

XI

ГРЕХОВЕТЕ НА ПЪРВЕНЦИТЕ ПРИЧИНЯВАТ ВОЙНА И ГУБЯТ ВОЙНАТА

(Книги Царства и Паралипоменон)

Забелязахте ли, генерале, как във времето на съдиите Израилеви греховете на самия народ предизвикват и губят войната? Както мухи на рана, така съседните племена нападали духовно изранения израилски народ. Нито една война не е била предизвикана от греха на великите съдии. Защото те били хора избрани и въоръжени с Божия сила, издигани за вождове, да изцерят народа от греха и после да го освободят от чуждо племенно иго. С други думи, да възвърнат вътрешната духовна свобода в душите на човеците, след която неминуемо върви външната, физическата свобода, като израз или символ на първата. Обаче във време на царете Израилеви народът е бил постиган от военна несполука най-често поради греховете на самите царе. Със своите беззакония царете оскърбявали Бога и Бог допускал войната срещу тях и ги предавал в ръцете на неприятелите им. Наистина, имало и добри царе, но малко, и през тяхно време или никак не е имало война, или, ако е имало, тя е завършвала с бляскава победа над противника. Ето няколко примера:

Цар Саул беше победител във всички войни, докато беше предан на Бога и пазеше Божиите заповеди. Но щом отстъпи от Бога и отиде да търси съвет от врачки, той беше победен във войната срещу филистимци и от отчаяние се прободен с меч си.

Цар Соломон беше мъдър и праведен цар до старини. Поради това той успяваше във всичко. И в негово време нямаше война. Но на стари години той съгреша, защото се поведе по идолопоклонническите си жени. Поради това малко по-късно царството му се разцепи на две части и те непрестанно воюваха помежду си. **„И Господ рече на Соломона: задето това се върши у тебе, и ти не запази Моя завет и Моите наредби, които ти бях заповядал, ще изтръгна царството от тебе и ще го дам на твоя раб” (III Царств. 11:11)** . Този слуга беше Иеровоам, началникът на царските коняри. А наследник на Соломон в Иерусалим остана синът Ровоам. **„Между Ровоама и Иеровоама имаше война през всички дни на живота им” (III Царства 15:6)**). Цар Ровоам, Соломоновият син, вършеше зло. Срещу него започна война египетският цар Сусахим и се дигна против Иерусалим, **защото бяха отстъпили от Господа**. Сусахим имаше силна войска: **„хиляда и двеста колесници и шейсет хиляди конници**; а останалата войска **брой нямаше” (II Паралип. 12:2, 3)**. Какво се случи? По закона на греха Ровоам трябваше да бъде смазан, но Божията милост дойде и смекчи този закон. Защо е тази намеса на Божията милост? Поради покаянието на царя и князете, защото тогава Израилевите князе и царят се смириха и казаха: **праведен е Господ!** Щом дойде покаяние, дойде и милост от Бога. И каза Бог чрез своя пророк Самея: **„ те се смириха, няма да ги погубя, а скоро ще им дам избавление...за да знаят, какво е да служат на мене и да служат на земни царства”**. И Сусахим ограби Иерусалим, а друго зло не стори, защото Господ не допусна това. Защото **„и в Иудея имаше нещо добро” (II Паралип. 12)**.

Цар Ахав, Амвриев син, **„вършеше, каквото беше негодно пред очите на Господа повече от всички свои предшественици” (III Цар. 16:30)**. Заради царевия грях Бог изпрати тригодишна суша и глад на Израилевата земя, но това не смути царя и той не се покая. Затова настана война. Сирийци нападнаха Ахава, и Ахав загина във войната, **„и псета лижеха кръвта му (III Цар. 21:19; 22:38)**, както му беше предрекъл пророк Илия. Иудейският цар Охозия **„вършеше зло пред Господа”**. А понеже всяко зло търси равното на себе си, тоя зъл цар се сдружи с равния на себе си по зло израилски цар Иорам. Те се съюзиха и обявиха война на сирийци, но бяха победени и двамата побягнаха. Когато си помислиха, че са се спасили, и двамата бяха убити със стрели от Ииуя, по-късно станал израилски цар.

Цар Иоахаз, Ииуев син, **„вършеше, каквото беше негодно пред очите на Господа...И разпали се гневът на Господа против Израиля, и той ги предаваше в ръката на сирийския цар Азаил”...** Сирийският цар притесняваше Израилтяните, та **„ги беше изтребил и преобърнал в прах, който се тъпче” (IV Цар. 73:2-7)**.

Цар Менаим **„вършеше каквото беше негодно пред очите на Господа”**. Затова асирийският цар Фул му обяви война. Уплашеният Менаим събра от своя народ хиляда таланта сребро и временно се откупи от неприятеля, и Фул си отиде.

Цар Факей **„вършеше каквото беше негодно пред очите на Господа”**. Затова асирийският цар Теглатфеласар му обяви война и превзе много градове и села на израилската земя, още и Галилея и цялата земя Нефталимова, **„и пресели жителите им в Асирия” (IV Цар. 15:29)**. А срещу Факея направиха съзаклатие и той биде убит. (Нека споменем, че и Факей дошъл на престола по същия начин, когато като царски велможа направил съзаклатие против своя цар Факия и го убил. Както той постъпил, така и с него постъпили.)

Цар Осия „**вършеше каквото беше негодно пред очите на Господа**“. Затова асирийският цар Салманасар го нападна и „**Осия му стана подвластен и му даваше данък**“ (IV Цар. 17:3). Салманасар забеляза, че Осия тайно работи да се освободи от него и го взе под стража и го затвори в тъмница. След това Салманасар напълно покори Самария и откара израилския народ в робство в Асирия.

С това се свършва самостоятелността и свободата на израилския народ.

Иудейският цар Манасия „**вършеше каквото беше негодно пред очите на Господа**“. И увлече Манасия целия народ, „**че те постъпваха по-лошо и от ония народи, които Господ бе изтребил отпред лицето на Израилевите синове**“ (IV Цар. 21:9). „**Затова Господ напрати против тях военачалниците на асирийския цар, които оковаха Манасия в окови, свързаха го с вериги и го откараха във Вавилон**“ (II Паралип. 33:11).

Цар Иоахаз „**вършеше каквото беше негодно пред очите на Господа**“. Затова египетският фараон Нехао го нападна, задържа го в Ривла, в Емадската земя, окова го и наложи глоба на страната сто таланта сребро и един талант злато. После фараонът отведе Иоахаз окован в Египет, където той умря като пленник.

Цар Иоаким беше поставен от фараон Нехао за цар на Иудея. И той „**вършеше каквото беше негодно пред очите на Господа**“. Затова срещу него се надигна вавилонският цар Навуходоносор, разби го, окова го в окови и го откара във Вавилон.

Цар Иехония, син Иоакимов, „**вършеше каквото беше негодно пред очите на Господа**“. Затова Навуходоносор дойде и обсади Иерусалим. Иехония излезе и се предаде с май-

ка си на вавилонския цар и той го откара във Вавилон, изнесе от Иерусалим всички съкровища и изсели „**целия Иерусалим, и всички князе, и цялата храбра войска, - преселени бяха десет хиляди, - и всички дърводелци и ковачи; никой не остана освен сиромасите на тая страна**“ (IV Цар. 24:14). Над този сиромашки народ Навуходоносор постави за цар Седекия, чичо на Иехония.

Цар Седекия „**вършеше каквото беше негодно пред очите на Господа**“. Затова Навуходоносор нападна Иерусалим за последен път, превзе го, изгори и храма, и града, залови жив цар Седекия, синовете му изкла пред него, а на него избодете очите, окова го в окови и го отведе във Вавилон.

Със Седекия пропадна завинаги Иудейското царство и стана вавилонска провинция.

С това завърши самостоятелността и свободата на иудейския народ.

Не е ли, генерале, ясно като ясно слънце това:

1. че греховете на народните първенци причиняват и губят войната;
2. че поради греховете и беззаконията на богоборните народни първенци страда и самият народ и пропада народната държава, самостоятелността и свободата им?

ХП

ЗАРАДИ ДОБРОДЕТЕЛТА НА ПЪРВЕНЦИТЕ, В ДЪРЖАВАТА - МИР, А ВЪВ ВОЙНАТА - ПОБЕДА

Като представяше на народа първия Израилев цар, Саула, старият пророк и съдия Самуил съветваше народа и царя така: „**не отстъпвайте от Господа и служете Господу от все сърце и не отивайте подир нищожни богове, които не ще ви принесат полза и не ще ви избавят, понеже са нищо**“ (I Царств. 12:20, 21). Тоест или Господ, или нищото! Не става дума за нещо трето, защото трети път, трето знаме, не може да има. Народните първенци, които са се уповавали на Господа, Живия и Единия, като живеели по закона Господен, осигурявали на държавата мир със самия си живот, защото или не е ставала война през тяхно време, или, ако е ставала, те побеждавали

неприятеля. Да се има Господ за знаме - това е представлявала добродетелта на добрите народни първенци: съдии, царе, първосвещеници, войводи и князе.

Докато цар Давид вършеше добро пред Господа, той побеждаваше всички свои и народни неприятели, тъй че всяка негова битка означаваше победа. Защото Давид **„последваше от все сърце Господа, вършейки само онова, що е угодно пред очите Му (III Царств. 14:8).**

През времето на цар Соломон имаше постоянен и несмушаван мир в държавата, **„и живееха Иуда и Израил спокойно, всеки под лозата си и под смоковницата си” (III Царств. 4:25).**

През времето на цар Аса, който **„вършеше каквото беше добро и угодно в очите на своя Господ Бог... беше спокойна земята и той не воюва през ония години, защото Господ му бе дал спокойствие” (II Парал. 14:6).** Но когато цар Аса, уж за по-голяма сигурност, пригответи голяма войска, над половин милион, и укрепил страната с твърдини и крепости, етиопският цар Сарай го нападна **„с хиляда хиляди войска и триста колесници”**. Аса излезе срещу неприятеля и войските се наредиха една срещу друга в долина Цефат. Виждайки пред себе си по-голяма сила, на Аса отмая сърцето и той викна към Господа в своето отчаяние: **„Господи, нали е в Твоя сила да помагаш на силни и слаби? Тогава помогни нам, Господи, Боже наш, защото ние на Тебе се уповаваме и в Твое име излязохме против това множество. Господи, Ти си наш Бог: да не бъде човек по-силен от Тебе”**. Бог помогна на праведния цар и на неговия народ. **„И Господ порази етиопци пред Аса и пред Иуда, и етиопци побегнаха” (II Парал. 14:11, 12).** Божията помощ била така очевидна, че като се върнал у дома, народът изпотрошил всички идоли, които били още останали в страната. И в Иудея, при царя Аса, имало мир тридесет и пет години.

През време на цар Иосафат, който **„ходеше по правите пътища на отца си Давида и не потърси Вааловци, но потърси Бога на баща си и постъпваше по Неговите заповеди” (II Парал. 17:3, 4),** имаше мир в държавата и народът благоденстваше. Царят прати князете да идат между народа с Божия закон в ръка и да учат народа; прати и справедливи съдии да отсъждат разприте в народа. Но Иосафат беше принуден да влезе в една голяма война. Моавци и Амोनитци нападнаха земята му, а те бяха голямо множество. **„Иосафат се уплаши и обяви пост по цялата Иудея”**. Сетне застана сред народа си и издигна молитва към Бога. **„Боже наш! Съди го Ти. Защото ние нямаме сила против това голямо множество, което ни е нападнало, и не знаем какво да правим; но очите ни са към Тебе”**. На тая царева молитва дойде отговор чрез пророк Иозиил: **„Не бойте се и не се страхувайте от това голямо множество ... Не вие ще се сражавате тоя път: спрете се, стойте и гледайте спасението Господне, което ви се праща”**. Тогава царят с целия народ паднаха на земята и се поклониха на Господа. На сутринта Иосафат с народа си застана пред неприятеля и нареди отпред певци да пеят:

„Хвалете Господа, защото милостта Му е до века”!

Неприятелската войска се смути веднага и наченаха да се изтребват един друг. И мъртъвци покриха цялата долина, и никой не се бе избавил. Така Иосафат постигна победа без борба, а като се върна, въздаде на Бога благодарност. **„И Господ му даде спокойствие от всички страни” (II Парал. 20:1-30).**

През времето на цар Иоас, **„който вършеше, каквото беше угодно пред очите на Господа”**, през всичките дни, докато беше жив първосвещеник Иодай, имаше мир в държавата. Иоас събра много богатство и поправи Божия храм в Иерусалим. Но когато умря Иодай, Иоас забрави Господа и се отдаде на идолослужение с всички народни старейшини. Поради това Захария, син Иодаев, ги изобличи, като казваше: **„защо престъпвате Господните заповеди? Успех няма да имате”**. Като чу тези думи, цар Иоас заповяда и убиха е камъни този Божий човек. Тогава се дигна една малка сирийска войска, войската на Дамаския цар, и проникна дори в Иерусалим, ограби града и избил всички народни князе. **„Макар сирийската войска да беше дошла в малък брой, но Господ предаде в ръцете им (Иоасавата) твърде многобройна сила, задето бяха оставили Господа, Бога на отците си. Те извършиха съд и над Иоаса” (II Парал. 24).** От особено значение са тия последни думи. Макар че сирийците бяха езичници, Господ тях повика да извършат Неговия съд над вероломния иудейски цар. Подир това Иоас падна тежко болен и слугите му се надигнаха против него и го убиха в леглото.

Твърде подобна беше съдбата и на иудейския цар Амасия, сина Иоасов. И той първо **„вършеше, каквото беше угодно пред очите Господни”**. И Господ му дари бляскава победа над едомци в Солна долина. Но от тая война, редом с друга плячка, той донесе и езически идоли,

„постави ги у себе си за богове и пред тях се кланяше и им кадеше”. Амасия извърши глупост, започна да предизвиква израилския цар да му излезе насреща. **„Това беше от Бога - за да ги предаде в ръката на неприятеля”**. Израилският цар нападна Амасия, влезе в Иерусалим и ограби града. После се вдигна бунт в Иерусалим против Амасия. Той побягна в Лакис, където бунтовниците го стигнаха и убиха (II Парал. 25).

Подобна бе, донякъде, съдбата и на Азария (Озия), сина на Амасия. И той отначало **„вършеше, каквото беше угодно пред очите Господни. И докато прибягваше към Господа, Бог му помагаше”**. Помогна му Бог и той победи филистимци и араби. Издигна кули в пустинята и изкопа много кладенци. **„Направи в Иерусалим изкусно измислени машини, да стоят на кулите и на ъглите, за да се хвърлят с тях стрели и големи камъни. И пригответи Озия за цялата войска щитове и копия, шлемове и брони”**. Войската му наброяваше триста и седем хиляди души, освен неговата гвардия. Дотук всичко беше добро, **„но като стана силен, възгордя се сърцето му за негова гибел, и той стана престъпник пред Господа, своя Бог”**. С какво съгреши Азария? Той си присвои и свещеническа власт, та влезе в светилището и почна да кади. Ето защо Господ го наказва с проказа. Изведнъж на челото му се появи проказа и той остана прокажен до смъртта си (II Парал. 26).

Иоатам, синът на Азария, **„вършеше, какво беше угодно пред очите Господни”**. Той стори много добри дела в мир, и Бог му даде напредък. Той воюва с амонитци и ги победи. Силен стана Иоатам, но в силата си не съгреши пред Господа (II Парал. 27).

Цар Езекия **„вършеше, каквото беше угодно пред очите на Господа”**. Той се привързва към Господа, не отстъпи от Него и пазеше заповедите Му и Господ беше с него (IV Царств. 18:6, 7). Той потроши всички идоли и очисти страната от идолопоклонство. Той воюва против филистимци и ги победи, но настъпи тежко изпитание за него. Асирийският цар Сенахирим нападна Иудея и с огромна войска стигна до самите стени на Иерусалим. Настанили се около града, асирийците почнаха да ругаят цар Езекия и да подхвърлят всякакви хулни думи срещу Бога Израилев. **„Когато чу това цар Езекия, раздра дрехите си, покри се с вретинище, отиде в дома Господен”** и възнесе такава молитва:

„Господи, Боже Израилев, Който седиш на херувими! Ти Един си Бог над всички земни царства. Ти си сътворил небето и земята. Наклони, Господи, ухото Си и чуй; отвори, Господи, очите Си и погледни, и чуй думите на Сенахирима, който е пратил да хулят живия Бог! ...И сега, Господи, Боже наш, избави ни от ръцете му, и всички земни царства ще познаят, че Ти Господи, си Бог един” (IV Царств. 19:1,15-19; Ис. 37:15-20).

След тази молитва на царя беше слово Господне чрез пророка Исаия: **„по който път е дошъл, по същия и ще се върне, но в тоя град няма да влезе, казва Господ. Аз ще браня тоя град, за да го спася (Ис. 37:34, 35).**

В същата нощ под стените на Иерусалим се случи нещо с асирийската войска, нещо, колкото неочаквано, толкова и страшно. Какво и как се случи, това само Бог знае. Когато съмна, евреите, които очакваха нападение над града, видяха, че навсякъде лежах само човешки трупове под градските стени. За тайната на онази тъмна нощ Священото Писание Божие казва: **„излезе Ангел Господен, и погуби в асирийския стан сто осемдесет и пет хиляди души. На сутринта станаха, и ето, всички -мъртви тела” (Ис. 37:36).** Цар Сенахирим преживя ужасите на онази нощ, за да доживее и други ужаси. Както по-късно Бонапарт бягаше от Москва, така и ужасеният асирийски цар побягна от Иерусалим към своята столица. Той стигна в Ниневия и отиде в идолския храм да се кланя, а неговите родни синове се опълчиха срещу него и го съсякоха с мечове.

От всички тези примери, генерале, не е ли ясна следната поука:

1. че поради доброто на добрите първенци Господ дарува мир и благополучие на народа;
2. че поради доброто на добрите първенци Господ отблъсква нападателите и дарува победа на народа;
3. че когато добрите първенци се възгордеят със своята сила, мъдрост или богатство (дадени им от Бога) и отпаднат от Бога, тогава Бог наказва строго и първенци, и народ;
4. че да бъде някой добър народен първенец, ще рече да се привърже към Бога, Единия и Живия, и да се придържа във всичко към Неговите заповеди.

ХІІІ

СЪЮЗЪТ СЪС ЗЛИЯ НОСИ ЗЛО

Колко е помрачено съзнанието у мнозина западни властници в това отношение, генерале! Без никакво морално и духовно мерило те са готови в момент на опасност да направят съюз и със самия дявол, само за да удържат в даден случай победа. Те не гледат нито духа, нито морала на оня народ, с който правят съюзи, а само и единствено така наречената негова материална сила, тоест количеството войници, щикове, боеприпаси, военно производство и пари. Съвършено слепи спрямо решаващата воля на Твореца на човешките във войната, те са превърнали войната просто в междуособна кървава игра и надиграване. Бонапарт е бил готов да премине в исляма, когато воювал на Изток, само за да се добере до успех. В началото на ХІХ век Австрия е помагала за освобождението на християните на Балканите, а в края на столетието се сприятежава с Турция против същите тези християни. Най-накрая тя направи съюз с Турция в световната война и заедно с нея беше поразена. Трябваше да си спомним как съюзниците във време на война ласкаеха Турция, за да я спечелят за себе си, а после я нападаха и обричаха на смърт. Как по-нататък по време на войната я нападаха, а веднага след края някои от тях завързваха приятелство с Турция, като сплетничеха едни против други и тайно подпомагаха турци против гърци, докато с това най-сетне докараха онова ужасно клане в Мала Азия, което накрая се последва от изгонването на всички гърци от онази земя. Не е ли достатъчно да си спомним само съдбата на арменците - тоя камък за препъвване както за мюсюлманите, така и за християнската съвест - за да оценим колко тежко е помрачено съзнанието на западните властници спрямо истината и морала? Кой от тях например се замисля, че съюзът със злия носи зло? Наистина правилно могат да се отнесат към тях думите на пророка, истинността на който толкова пъти е доказвана в човешката история: **„Тези люде ослепиха очите си и вкамениха сърцата си, та с очи да не видят и със сърце да не разумеят” (Иоан 12:40).**

Това, че съюзът със зъл носи зло, нека покажат следните библейски примери:

Иудейският цар Аса, който иначе **„вършеше каквото беше угодно пред очите на Господа”**, и комуто Господ дари бляскава победа над етиопци, съгреши само в едно, а именно, взе пари от Божия храм и с тях подкупи Венадад, сирийския цар от Дамаск, за да развали съюза му с израилския цар и да го направи свой съюзник. Сирийският цар взе парите и стори нещо повече от онова, за което му бе платено. Той не само скъса съюза с израилския цар, но и ненадейно започна война против него и му отне няколко града. От това обаче Аса нищо не спечели. Многото пари, взети от храма, бяха похарчени напразно. Тогава пред царя се яви пророкът, Божият човек Анания, и от името на Бога му изказа следния урок: **„понеже ти си се облегнал на сирийския цар, а не си се уповал на Господа, твоя Бог, затова се спаси от ръцете ти войската на сирийския цар. Етиопци и ливийци не бяха ли с по-голяма сила и с много повече колесници и конници? Но щом се ти упова на Господа, и Той ги предаде в твоя ръка”**. Като смърмя така царя Аса, пророкът добавя и тия знаменателни думи: **„защото очите Господни обгледват цялата земя, за да помагат на ония, чието сърце е напълно предадено Нему”**. Накрая той прибави и това пророчество за цар Аса: **„затова отсега ще имаш войни” (ІІ Парал. 16:1-9)**. И така стана.

Иудейският цар Иосафат, **„който иначе вършеше каквото бе угодно пред очите на Господа”**, се отзова на поканата на нечестивия израилски цар Ахав, да нападнат в съюз с него сирийците. След едно голямо угощение двамата царе тръгнаха с войските си срещу сирийците. Цар Ахав, комуто беше предречено от пророк, че няма да се върне жив от тази война, се преоблече в дрехи на прост войник - от страх или лукавство, а своя съюзник цар Иосафат посъветва да остане в царското си облекло. Войната бе изгубена и Ахав загина, а с него едва не загина Иосафат. Това стана така, защото сирийски бойци на колесници се втурнаха срещу Иосафат и мислейки, че той е цар Ахав, искаха да го прободат с копие. В уплахата си Иосафат повика Бог на помощ, **„и Господ му помогна, и Бог ги отвърна от него”**. Така Иосафат изживя страх, изгуби много войска и поради злия съюз се върна у дома празен. На пътя го срещна Божият пророк Ииуй, син Ананиев, и му обясни причината за неговото поражение, като го укори с думите: **„трябваше ли да помагаш на нечестивеца и да обичаш тия, които мразят Господа? Затова гневът Господен е върху тебе”**.

Иосафат обаче не се стресна, а по-късно пак сключи съюз с Охозия, негодния и нечестив израилски цар. Този съюз бе сключен с цел - двамата да нападнат и завладеят с кораби Тарсис. Корабите бяха отправени и подготвени в Ецион-Гавер. Тогава друг един пророк, Елизер, син на

Додаф, избличи Иосафат: „понеже си се сдружил с Охозия, Господ ще разори твоето дело”. Наистина, наскоро след това пророчество връхлетя буря и работата на съюзниците се развали (II Парал. 18:3,28-34; 19:1, 2; 20:35-37).

Друг пример: иудейският цар Охозия иначе вършеше каквото беше негодно пред очите Господни, главно поради своята опака майка Готолия. Между другите злини той стори и това, че сключи съюз с нечестивия и opak Иорам, син Ахавов. Дватама тръгнаха срещу Азаил, сирийския цар, да завладеят от сирийците Рамот Галаадски. Съюзниците загубиха войната. Иорам беше тежко ранен и едва пренесен в столицата си Изреел. Връщайки се от война, цар Охозия се отби в Изреел, за да види ранения се съюзник. Това беше от Бога за гибел на Охозия, дето той дойде при Иорама. Тъкмо тия дни войводата Ииуй се беше разбунтувал срещу Иорама и се беше възцарил. Той уби Иорама. Охозия побягна и почна да се крие из Самария, но го хванаха, доведоха го при Ииуй и той го погуби (II Паралип. 22:4-9).

Трети пример, малко по-различен. Цар Амасия, който иначе вършеше каквото беше угодно пред очите Господни, се канеше да нападне сирийците, като приготви в своята Иудея триста хиляди избрани войници с копия и щитове. Обаче това му се стори малко, та нае още сто хиляди от израилтяните, но поради греховете си израилтяните бяха отхвърлени от Бога. Тогава при цар Амасия дойде Божий човек, който му каза: царю, нека не ходи с тебе израилска войска, защото Господ не е с израилтяните. Амасия се насърби, защото беше дал много пари на наемниците, и затова попита Божия човек: а какво да се прави със стоте таланта, които дадох на израилската войска? На този въпрос Божият човек му отговори така: Господ може да ти даде повече от това. Тогава Амасия послуша Божия глас и разпусна цялата наемна войска. Срещу сирийците отиде сам със своята войска и удържа бляскава победа (II Парал. 25:2, 5-12).

Тези три примера ясно показват, че от моралното качество на съюзниците зависи и изходът на войната. Сърбите много добре са знаели това и в историята си са постъпвали според него. Тази истина още е будна и жива в народното съзнание на Балканите. Според преданието крал Марко е бил съюзник на турците във войната срещу румъните. Тогава Марко казал: „Искам християните да победят, макар аз пръв да загина!” И наистина християните победили, но Марко загинал в тази война.

От приведените библейски примери следва ясна поука:

1. че нечестив и негоден съюзник навлича несполука както на себе си, така и на своите добри съюзници;
2. че с народите на война става същото, каквото и с отделните хора в мир, тоест съдружието със злия носи на всички съюзници зло;
3. че праведният Бог е винаги и навсякъде най-надеждният съюзник на ония, които се придържат и се молят на Него;
4. че никакво материално превъзходство, на каквото нечестивите и лакомите разчитат, не помага.

XIV

ОРЪЖИЕТО НЕ ПОМАГА

Както многото войска, генерале, не решава войната, така не я решава и оръжието. Без Божията сила и помощ хората сами по себе си са като мъртъвци във войната. Но Божията сила и помощ се дарува на праведниците, а не на нечестивци и негодници. Ксеркс беше нападнал древна Елада с два милиона войници, но трябваше да бяга пред многократно по-малката гръцка войска. Наполеон влязъл в Москва с голяма и добре въоръжена войска, а от Москва избягал по странични пътища, само да спаси собствения си живот. Турците винаги са били по-добре въоръжени от сръбските селяни във въстанието, но оръжието не им помогнало. Черешовият топ се показал по-силен от железния, защото над него стояла Божията сила. На Сливница през 1885 година сърбите бяха по-добре въоръжени от българите, но сърбите бяха победени. А като се заговори за вековните войни между турци и черногорци, бихме могли да попитаме: дали черногорците поне в една война с турците са били по-добре въоръжени от турците? Нека си спомним дори и за немците в миналата

световна война. Не бяха ли тогава и по-добре въоръжени и по-подготвени за война от всяка страна на света? И това не може да попречи на тяхното поражение.

Свещеното Божие Писание ясно ни учи, че не оръжието помага във войната, а Господ Бог помага на вярващите, чистите и праведните да победят неверните, нечистите и неправедните. За да помогне на първите против вторите, Бог не си служи с всичката Своя сила, с която Той би могъл в един миг да унищожи всички светове, а си служи често със съвсем нищожни средства, изключително незначителни в очите на човека. Така например:

Преди смъртта си Иисус Навин изброяваше на еврейския народ всички велики дела, които Господ бе извършил за него, откак го изведе от Египет. Той лично беше свидетел на всички тези чудесни дела, защото беше на 110 години, когато умря. Сред останалите Божии дела той припомни и две войни, в които Господ Бог прогони неприятелите на Израила с помощта на стършелци. **„Тъй говори Господ: Аз пратих пред вас стършелци, които изгониха от вас двамата аморейски царе; не с твоя меч и не с твоя лък бе направено това” (Иис. Нав. 24:2, 12; Изх. 23:28).** Следователно войната срещу двамата царе не е била решена нито от броя на войската, нито от оръжието, а от стършелците, тоест от един трети деец, пратен от Третия, Решаващия, Всевиждащия.

По времето на съдията Самуил филистимци нападناха Израилевата земя. Самуил призова целия свой народ да пости и да се моли Богу. Всички постиха и се молиха на Бога. Какво всъщност се случи? **„Господ загърмя със силен гърмеж: над филистимци и направи върху тях ужас и те бидоха поразени пред Израила” (I Цар. 7:10).** Отново се вижда, че нито броят, нито оръжието реши войната, а нещо трето, непредвидено, пратено от Оня Третия, Решаващия, Всевиждащия.

Цар Саул водеше война с филистимци в Дъбовата долина. В тази война се случи онзи знаменит двубой между Голиат и Давид, който реши и изхода на войната. Голиат бил страшилище, брониран и въоръжен. На главата имал меден шлем, облечен бил в медна, люспеста броня, а на плещите меден щит. **„И топорницето на копнето му беше като тъкашко кроено, а самото му копие - от шестстотин сикли желязо, и пред него вървеше оръженосец”** и му носеше останалото оръжие. Давид пък беше момченце, най-младият от осемте сина на своя баща, овчарче. Без броня, без оръжие, без оръженосец, без каквото и да е военно изкуство. Той нито е бил войник, нито бил взет във войската, а дошъл от къщи и донесъл храна на братята си. Като стоеше между войската на Саула, Давид видя Голиат и го чу как се присмива на израилтяните и как ги подканя да излезе някой от тях да се борят. Никой обаче не се осмеляваше да излезе. Кипна и кръв, и дух у младия Давид, и той заяви, че иска да излезе да се бори с това чудовище. Братята му го отвръщаха от това и го пращаха при овцете, но той остана твърд. Тогава цар Саул му даде своите шлем, броня и меч. Като ги взе, Давид усети, че му е тежко, смъкна ги и му ги върна с думите: **„не мога да ходя с това, не съм навикнал”.** После взе в ръка прашката си и овчарската тояга, и така излезе да се бори с Голиат. Като го видя, Голиат го подигра и обруга, и му викна: **защо си тръгнал срещу ми с тояга? Нима съм куче?** Тогава Давид отговори на филистимца: **„ти идеш против мене с меч, копие и щит, аз ида против тебе в името на Господа Саваота ... сега ще те предаде Господ в ръката ми и аз ще те убия, ще снема от тебе главата ти ...”** и завърши Давид с тия думи: **„и цялата тая тъппа ще узнае, че не с меч и копие избавя Господ”.** Разяреният Голиат се втурна срещу Давид, а Давид сложи камъче в прашката, замахна и го замери. Камъчето изсвистя във въздуха и улучи Голиат в челото. Голиат се строполи на земята по лице. А Давид се завтече, хвана неговия меч и му отсече главата (I Цар. 17).

Ще рече, генерале, оръжието не помага там, където Бог не помага. А там, където Бог помага, там победата може да лежи и в една овчарска прашка.

Друг път, когато цар Венадат от Дамаск воюваше против Израила, пророк Елисей насърчаваше израилския цар, като предсказваше гибелта на Дамаския цар. И наистина, гибелта му дойде, но не от хората, а от Бога. Защото в една тъмна нощ **„Господ бе направил тъй, че в сирийския стан се чу тропот от колесници, цвилене от коне, шум от голяма войска. И сирийци си бяха казали един другиму: навярно израилският цар е наел против нас хетейските и египетските царе, за да ни нападнат”.** Изтълкували сами така оня тропот, те **„бяха станали и избягали в мрачината и оставили шатрите си, и конете си, и ослите си - целия стан, както си беше, и бяха забягнали, за да се избавят” (IV Цар. 7).**

Следователно нито оръжието, нито многото войска помага там, където Бог не помага.

В книгите на Макавеите са описани многобройни войни между иудеите, от една страна, и царете Антиох и Птоломей, от друга. Във всички тия войни царските войски са били и по-многолюдни, и по-въоръжени. Между другото често водели и слонове с дървени кули на гърбовете

им, а в тия кули стоели бронирани войници и хвърляли стрели срещу иудеите. Слоновете с тия кули служели във войната не по-малко страшно от модерните танкове. Но всичко това не помогнало на отчаяните и идолопоклонически царе в борбата с един малък народ, чиято душа била въоръжена с Живия Бог. С **плач и сълзи** иудеите призовавали Бога на помощ в часове на опасност. Царските войски се обърквали и обръщали в бягство.

Това се случвало понякога без видима причина. В няколко случая е описано, как тия царски войски загивали от някакви привидения. Така станало например, когато Тимотей, военачалник на цар Антиох, с огромна, въоръжена сила нападнал Иудея. Борбата тъкмо започнала, когато царската войска видяла във въздуха някакво чудно привидение: петима души на коне със златни юзди и оръжия се устремили против тях, неприятелите на Божия народ. Гледайки това явление, войската на Антиох се уплашила и смугила, в бъркотията се биели един друг, и така загинали повече от двадесет хиляди войници и оставили костите си на бойното поле. (II Мак. 10).

Друг път Иерусалим бил нападнат от войводата Лисий с осемдесет хиляди войници. Като видял страшната неприятелска сила, вождът на Иудейския народ Макавей коленичил с народа на молитва към Бога: „с **плач и сълзи заедно молеха Господа, да проводи добър ангел за спасение на Израеля**”. И какво се случва? Пред иудейската войска ненадейно се явява конник в бяла дреха, със златно оръжие, и се втурва срещу неприятелската войска. Войската на Лисий се уплашва и обърква, и бива сразена. На бойното поле Лисий оставил единадесет хиляди трупа, а той едва успял да избяга (II Мак. 11).

По времето на цар Иоасафат и неговата война срещу моавците се случило едно видение от друг род. Готовите за бой войски стоели на две височини една срещу друга. Между тия височини се простирала долина. Една сутрин моавци погледнали и видели долината червена, сякаш напоена от кръв. Те помислили, че техните неприятели са се изклали помежду си миналата нощ и се втурнали напред, но попаднали в скритата засада на противника и пострадали (IV Цар. 3).

Ето как, чрез нищожни и незначителни неща, Господ на войнствата воюва за ония, които Му се боят и Му се кланят, и против ония, които не се надяват на Него, Всемогъщия, а се надяват на своя брой, своето оръжие и своите съюзници.

Приведените примери ни предлагат ясна поука:

1. че който във войната се надява на своето оръжие, поради това, че е забравил Бога и има гордо сърце, той позорно изгубва и пада;
2. че който не се надява на своето оръжие, поради смирението на сърцето си, а с покаяние призовава Бога на помощ, той славно побеждава;
3. че Бог помага на смирения и верния против самонадеяния и неверния;
4. че Бог употребява често дребни и незначителни неща, за да съкруши самонадеяния и неверния.

XV

КАК МАЛОБРОЙНА ВОЙСКА ПОБЕЖДАВА ПО-ГОЛЯМА

Когато великият военачалник на израилския народ, Иисус Навин бил на смъртния си одър, той изрекъл пред народа си тия пророчески думи: „**един от вас прогони хиляда, понеже сам Господ, Бог ваш, се бие за вас, както бе ви говорил. Затова всякак се старайте да обичате Господа, вашия Бог**” (Иис. Нав. 23:10, 11). Това пророчество се изпълнявало много пъти през многовековната история на народа Израилев, както по време на Съдиите, така и по време на Царете и по-късно при Макавеите. Нека приведем тука засега само един поразителен пример от времето на съдията Геден, с който ясно и изразително се обяснява, как и защо една малка войска може да победи друга многочислена войска.

По време на робството под мадиамците Израил много обедня, защото, между другите притеснения на поробен народ, завоевателите правеха и това: засеяха ли израилтяните своите ниви, дохождаха мадиамци и амаликитци на тези ниви, „**нахълтвах**а като скакалци”, със своите безброй камили, със стадата си и шатрите, „**та изтребвах**а земните плодове” и опустошаваха земята. В крайното си

бедствие грешните израилтяни си спомниха за своя Бог и отчаяно викнаха към Него. Господ се смили, яви се на Геден и му рече да иде и да избави израилския народ от мадиамско робство. Геден беше прост човек и работеше на нивата си. В простотата си Геден отговори на Господа: **„как ще спася Израиля“?** А Господ му отвърна: **„Аз ще бъда с тебе, и ти ще поразис мадиамци като едного човека“** (Съд. 6:15, 16). Не повярва предпазливият Геден, че наистина Господ възлага такава голяма поръка на него, един селяк от най-бедното племе, Манасиевото, **„и най-малкия в дома на баща си“** (Съд. 6:15). Затова Геден поиска от Бога някакъв знак. И когато исканата личба му се даде, той се яви пред народа, потруди се и набързо събра тридесет и две хиляди души за бой. Но тогава Господ му рече: **„с тебе има твърде много народ, не мога да предам мадиамци в ръцете им, за да се не възгордее Израил пред Мене и каже: „Моята ръка ме спаси“** (Съд. 7:2). Господ поръча на Геден да обясни: **„който е страхлив и боязлив, нека се върне“** (Съд. 7:3). Какво се случи? Когато Геден обяви това на народа, не по-малко от двадесет и две хиляди души напуснаха фронта и се върнаха по домовете си! Останаха всичко десет хиляди с Геден. Но и този брой беше твърде голям за Господа на войнствата. Затова Господ заповяда на Геден да доведе войската си до един поток и да следи кой как ще пие вода. Едни загребват вода с ръка, поднасят към устата и пият, а други клякат на колене, навеждат се и пият от потока. Тогава Господ рече на Геден да задържи за бой първите, а вторите да разпусне. Обаче ония, първите, които пиеха вода от ръката си, бяха общо 300 души. Но Господ рече: **„с тия триста, които лочеха, ще ви спася, и ще предам мадиамци в ръцете ви. А мадиамци бяха голямо множество, като скакалци; камилите им бяха безброй, бяха много - като пясъка на морския бряг“**. И триста човека имаха за задача от Бога да победят такова множество!

Какво направи Геден с онази своя малка чета? Даде на всеки войник по една тръба в ръка и по една стомна, а във всяка стомна запалена свещ и през нощта нападна мадиамци. Като се приближиха, всеки войник затръби със своята тръба и всеки строши стомната си. Когато триста тръби екнаха и триста свещи светнаха от всички страни, мадиамци се изплашиха, а камилите им се разбъркаха; никой никого не разпознаваше в тъмната нощ, а се нападаха един друг с мечове. Така едни се изпоклаха помежду си, а други побягнаха, за да срещнат смъртта на другата страна. Победата на Геден беше пълна. Като последица от нея Израил беше освободен от мадиамско иго.

Във връзка с това ще ми позволите да Ви спомена нещо от историята на освобождението на балканските християни от турците. Войните за това освобождение са започнали първо от сръбските селяни със своите водачи Карагеорги и Милош. Тези войни донякъде приличат на Геденовата война. Във всички славни битки по време на въстанието сръбските бойци са били по-малобройни от султанската войска. В една от битките с турците Милош имал малобройна войска в сравнение с турската. Милош се помолил Богу и заповядал на войниците си една нощ, преди самия бой, да побият многобройни колове и да ги обвият с шума, кърпи и дрехи, та отдалеко да изглеждат като наредени в редица войни. Като се съмнало, турците погледнали и се уплашили от „многобройната“ сръбска войска. Тоя ден Милош нанесъл победа над наистина превъзхождащата го по численост турска войска.

Още един пример от Библията. Големият иудейски герой Иуда Макавей бил нападнат от сирийския войвода Сирон. Сирийците били страшно много. Иудеите се уплашили и в страха си казали на Иуда: **„как можем толкова малцина да се бием с такова силно множество? И ние съвсем отслабнахме, понеже днес още не сме яли“!** На това Иуда им отговори: **„лесно е и мнозина да попаднат в ръце на малцина, и у небесния Бог няма разлика - мнозина ли да спаси, или малцина, защото не от голямата войска зависи победата във война, но от небето дохожда силата. Те идат срещу нас с голяма гордост и нечестие, за да изтребят нас, жените ни и децата ни, и да ни ограбят; а ние се бием за нашите души и за нашите закони. Той Сам ще ги смаже пред наше лице; а вие недейте се плаши от тях“** (I Мак. 3:17-22). И наистина в оня ден иудеите страшно разбили войската на Сирона, мнозина изпосекли, а останалите обърнали в диво бягство. От тия библейски примери е ясна следната поука:

1. че на неправата страна е страхът, а на правата - храбростта;
2. че не броят, а Бог решава войната;
3. че се е доказала истината на пророческите думи: един от вас ще прогони хиляда, понеже сам Господ, Бог ваш, се бие с вас.

МОДЕРНИТЕ ВОЙНИ В СВЕТЛИНАТА НА БИБЛИЯТА

Да се опитаме сега, генерале, да разгледаме в светлината на Библията няколко модерни войни. На Вас, като на военен, тези войни са Ви добре познати от външна, техническа страна. Да вземем първо Франция.

Последните френски крале **вършеха каквото беше негодно пред очите Господни**. И макар да се наричаха християнски крале и да държаха на християнските обичаи, сърцето им стоеше далеко от Господа и делата им не бяха според Божия закон. Поради това Бог допусна да ги сполетят беди. Бог не можеше повече да слуша студените молитви на френските крале и да гледа тяхната самонадеяност, породена от сила и богатство. Така избухна революция против последния силен крал Людвиг, и от нея загинаха кралят и кралицата. После революционерите започнаха да въвеждат нов ред във френската държава, но те забравиха Господа, своя Бог, и не само не Го призоваха и не Го споменаваха в работата си, а и се ругаеха с Неговото име и Го отрекоха, сякаш Го няма. Вместо Бога, Единия и Живия, направиха идол във вид на разсъблечена жена, нарекоха този идол „бог на разума“, носеха го из града и играеха и пееха около него. Тъй постъпваха хора, кръстени във Христовата вяра! И Господ се разгневи срещу техните дела и им взе ума, та революционерите се смутиха и почнаха да се борят за власт и да се убиват заради това помежду си. Човешка кръв заля цялата френска земя. Години наред палачите не преставаха да убиват. Всички дела на революционерите се ръководеха от злоба и мъст, тоест от безумие. След много години на такова безумие, френският народ извика в своята неволя към Господа. Господ чу и от един остров в голямото море призова човек от незнатен род и име, Бонапарт, и той спря революцията, умири земята и се възцари на престола на старите френски крале.

Останалите европейски владетели и дворове в онова време също вършеха каквото беше негодно пред очите Господни. Бог призова император Наполеон Бонапарт да накаже владетелите по цяла Европа, също както някога езическият цар Навуходносор бе повикан да накаже богоотстъпния Израил. Император Наполеон потегли с войска против европейските владетели и воюва много с тях. Той ги победи навсякъде, където се би с тях. Бог поиска да накаже европейските владетели и техните дворове и първенци заради многото им беззакония. Само спрямо черногорците войската на тоя силен император се оказа немощна. Всички атаки на Наполеоновата войска да покори Черна Гора и да проникне после на Балканите, а и още по-нататък до великия Изток, останаха безуспешни, защото Бог пазеше Черна Гора. Черногорският владетел Петър I, един праведник Божий, **вършеше каквото е угодно пред очите на Господа**.

Император Наполеон се възгордя безмерно в своята слава и започна да смята себе си за земен Бог, а всички хора да гледа с презрение, като оръдие в своите ръце, и да ги употребява за своите користни цели. В своята самонадеяност император Наполеон нападна Русия с огромна войска, каквато Европа не беше виждала от древни времена. В онова време в Русия владееше император Александър, който в главното **вършеше каквото е угодно пред очите Господни**, макар че сърцето му не беше изцяло насочено към Господа. Между велможите му пък имаше много грехове, които проникваха и в народа. На Наполеон се отдаде да влезе в руската земя и да я покори дори до Москва поради руските грехове, а не поради своята военна сила. Този успех още повече повиши самонадеяността на Наполеон, така че той напълно забрави своя дълг към Господа на войнствата. В своето нещастие и притесненост руският народ се покая за всичките си грехове и заедно със своя цар и с велможите си викна към Господа за помощ и спасение. Тогава вожд на руската войска стана Кутузов, човек смирен, тих и богобоязлив. Той не се надяваше нито на броя, нито на оръжието, а на Бога, Единия и Живия. И докато невежи наричаха него невежа, Кутузов

мълчеше и се молеше на Бога. В това време Москва неочаквано се запали и неописуем страх обзе френската войска. Уплашеният френски император побягна само със своя кочияш. Войската му беше смазана, а руската земя напълно освободена и очистена от нападатели.

Тъй като гордият император Наполеон не разбра откъде и от кого дойде това поражение, нито се смири пред Бога, нито пречупи гордостта си, Божият гняв спрямо него не се успокои, а продължаваше да го преследва и занаяпред. Император Наполеон бе сразен в последната си битка, пленен и пратен на един остров на отчаянието във великото море. Наполеон прекара там седем години като несретник, докато постепенно не се смири гордостта му и не омекна сърцето му. В своето смирение Наполеон започна с удивление да говори за Христа Господа¹). Не му се случи никакво друго зло до смъртта, защото Господ го пощади от други злини, понеже беше изпълнил Неговото наказание над Европа и беше изгонил самонадеяността от сърцето си. Наполеон почина в мир.

Петдесет години след смъртта на великия Наполеон Германия обяви война на Франция. По това време във Франция господстваше император Наполеон III, който в много неща вършеше каквото е **неугодно в очите Господни**, защото се беше твърде възгордял и в гордостта си презираше останалите владетели в света. Той искаше навсякъде и на всеки да наложи своята воля, макар да не беше спечелил нито една победа, както неговият велик праядо и съименник. Когато той замисляше да обяви война на своите съседи, срещу него се изправи германският император Вилхелм I. Император Вилхелм не беше горд и в главното не вършеше онова, което е неугодно в очите на Господа. Ето защо германският император нападна и победи Франция. Френската войска беше разгромена. Вилхелм I влезе в Париж със своята войска, получи откуп, колкото поиска, и склучи мир, какъвто бе изгоден за него. Гордият император Наполеон III бе свален от престола и завърши живота си в бедност, посрамен и унижен.

През 1885 г. на Балканите избухна война между сърби и българи. Войната бе започната от сръбския крал Милан, който в това време беше отпаднал от вярата в Бога. Кралят живееше живот, който в много неща бе за съблазън на народа си и заради който в по-късни години той сам се каеше. Освен всичко това той много съгреша към Православната църква, като въведе симонични такси в църквата и свали законната църковна иерархия. Сръбският крал бе поласкан от австрийския император, който нямаше интерес сръбският и българският народ, единни по раса, вяра и език, да живеят в любов. От тази лицемерна ласка и възгордян от своите успехи в по-ранните войни срещу турците, а и от получената си кралска титла, сръбският крал се надигна и обяви война на българите, един почтен и християнски народ, който току-що бе започнал да гради своя дом в свобода. Войната беше кратка, но кървава. И макар че сръбският крал имаше войска, по-силна и по-подготвена от българската, той бе победен.

Английският крал Едуард VII, близък приятел на крал Милан, приятел едва ли не във всичко и водач на световното масонство, не беше много по-щастлив във войната срещу бурите в Африка. В действителност в тази война целият свят симпатизираше на бурите. Това особено важеше за сърбите, които във въстанието на бурите виждаха отражението на своята борба за освобождение по времето на Карагеорги и Милош. Сръбският печат пишеше в полза на бурските селяни. Няколко кафенета и работилници в Белград бяха наречени „Крюгер" или „Трансваал". Войната на Едуард против бурите продължи толкова години, колкото месеци продължи войната на Милан срещу българите. Българите пречупиха гордостта на сръбския крал, а бурите на английския.

Руско-японската война. Руският император Николай II наистина **вършеше каквото е угодно пред очите Господни**, обаче като самодържец не се пребори ревностно с неверието и покварата на своите велможи. Заради греха на руските велможи и на така наречената „интелигенция" Бог допусна японците да обявят война на Русия и да я победят. Това стана възможно, защото японците не водеха разпуснат живот, а всички, във всички класи, водеха строго патриархален живот и имаха дисциплина на духа. Образованите руснаци, от друга страна, бяха почнали да общуват със западните народи и бяха усвоили от тях всички техни грехове, както интелектуални (богоотричането), тъй и морални (себелюбието, разврата). Затова Бог допусна руската войска да бъде победена и по суша, и по море. Западните народи тогава симпатизираха на неприятелите на руския народ. Руското поражение в тази война беше последвано от онова, което най-често е злото на войната - революцията. Нито изгубената война, нито революцията въздействаха много на руските велможи и руската интелигенция, за да се покаят и да се върнат към Христа Бога и Неговия закон.

През есента на 1912 г. пламна Балканската война. От едната страна бяха три християнски държави, а от другата Турция. Както по брой на жителите, така и по площ Турската империя беше по-голяма от трите християнски държави взети заедно. Освен това младотурците бяха положили огромен труд в течение на няколко години да реорганизират и въоръжат турската войска. Те обаче **вършеха каквото е негодно пред очите Господни**, като всичката си надежда възлагаха само на себе си, а на Бога - нищо. Те твърде надценяваха себе си и твърде подценяваха Божия промисъл за живота на народите. Мнозина от тях бяха атеисти, а мнозина индеферентни към вярата в Бога. Каква разлика между фанатично набожните султани, които превзеха Балканите, и тия техни безверни епигони, които загубиха Балканите! Младотурците претърпяха поражение след поражение. Техните противници бяха трима християнски крале - крал Петър, крал Георги и цар Фердинанд. Най-вярващ беше крал Петър. Той току-що беше дошъл на сръбския престол и започна да гради църквата „Свети Георги“ в Топола. Той беше човек без поза и нямаше гордост в сърцето му. Равнодушен към приятелски похвали и търпелив към неприятелски нападки, той се боеше от Бога и вършеше, що е угодно пред очите Господни, затова Бог му дари много бляскави победи в битките против турците през 1912 г. В много неща подобен на крал Петър беше гръцкият крал Георги. Фердинанд пък беше и лукав, и самонадеян. Той гледаше с презрение сръбския и елинския крал. Храбрият и почтен български народ би удържал в тая война още повече победи, ако Фердинанд със своя характер не му пречеше пред Бога. През 1913 г. възгорделият се цар Фердинанд мълкомо нападна сръбската войска при Брегалница по време на примирието с Турция. Цяла Европа мислеше, че българският цар ще разбие и ще унищожи сръбската войска. Но Господ на войнствата, който вижда в сърцата на хората, реши тая нова и неочаквана война в полза на вярващия и скромния крал Петър и в ущърб на Фердинанд. И така от балканските войни излязоха като победени младотурците и Фердинанд, а като победители - сръбският и гръцкият крал. Това стана по Божия праведен съд, напук на всички разсъждения и очаквания на синовете човешки и на техните князе в страните на слънчевия залез.

От всичко това е ясна следната поука:

1. че както в древни времена, така и в ново време Господ на войнствата - като Трети и невидим Войн - решава всяка война;
2. че и в модерните войни, както и в древните, греховността на народа или на вождовете народни спрямо Божия закон неминуемо носи поражение;
3. че и в модерните войни, както и в древните, праведността на народа или на вождовете народни води до победа;
4. че модерните войни, както и древните, могат да бъдат разбрани и обяснени само в светлината на Библията.

XVII

СВЕТОВНАТА ВОЙНА В СВЕТЛИНАТА НА БИБЛИЯТА

Има, генерале, потоци от страдания, има реки от страдания, има море от страдания, ала световната война беше океан от човешко страдание. Боли ни и да си спомним за този океан, а какво беше, когато тънехме в него? Това огромно страдание се започна с една наказателна експедиция.

Спомнете си, генерале, че от християнска Европа тръгнаха две бележити военни експедиции, отбелязани на страниците на историята като наказателни експедиции, и то двете в разстояние само на 17 години: едната против Китай през 1897-1899, а другата - против Сърбия - 1914 и след това. Характерно е, че и в двата случая за претекст за войната е взета гибелта на двама души.

Двама германски мисионери загинаха в Китай през 1897 г. и германският император разбуни духовете из цяла Европа и накрая накара Европейските велики сили да предприемат една наказателна експедиция срещу „Жълтата опасност“. Китай тогава лежеше с още неизлекувани рани

от току-що завършилата война с Япония. Европейските сили нападнаха Китай и всяка взе, каквото поиска, или - по-точно казано: както можаха да се разберат помежду си. Поради тази Европейска вопиюща неправда избухна боксерското въстание през 1900 г. с девиз: Китай за китайците! Европейците удавиха в кръв това въстание, с голяма суровост и плякосване. В тази наказателна експедиция всъщност никой и не мислеше да отмъщава за двамата загинали мисионери, а мисълта беше за стратегия на надмощие, за търговия, да се превземе земя и да се ограби онази препълнена „златна мина“, която се нарича Китай¹. Едва ли някой, дори и в Германия, помни имената на онези двама мисионери, заради които Европа се изцапа тогава с толкова кръв и злодейство.

Другата наказателна експедиция срещу Сърбия беше още по-лоша. В Сараево през 1914 г. загинаха две княжески личности, принц Фердинанд Австрийски и неговата съпруга. В този случай - двама политически мисионери. Убило ги беше едно момче, което по-късно заявило пред съда, че се съмнява в битието на Бога.

Австрийският император, подкрепян от германския, използва тази случка за претекст за наказателна експедиция срещу Сърбия. Тази малка държава се придържаше към Гладстоновото начало: „Балканът - на балканците“. Така започна голямата световна война, на чието развитие, завършек и последици ние сме още живи свидетели. Както и в онзи случай с мисионерите в Китай, така и тук наказателната експедиция беше замислена не толкова за отмъщение за загиналите принц и принцеса, колкото за заграбване на балканска земя, за власт, за стратегически цели, за търговия и грабеж, и то все във връзка с по-далечните планове за грабежи в близка и далечна Азия.

При започване на световната война Европа изглеждаше като град, чиито граждани бяха залели своите къщи с бензин, някои повече, някои по-малко. Едно момче в Сараево хвърли искрата и пожарът избухна. Това момче ли причини световната война? Безумие е да се мисли това. То даде само сигнала. Нима големите християнски царе и държавници трябваше сяпа да следват сигнала на един недоучен? Къде е тогава царската мъдрост и изтънчената държавническа наука? Онова момче не е дало дори и сигнал за война. Неговото дело, колкото и грозно да е, е използвано само като повод за войната. Войната е предизвикана от онези, които още преди това злодеяние бяха залели своите домове с бензин. Всъщност европейските държави бяха готови за война, коя повече, коя по-малко, а причините за войната - както и за нейните нервни приготовления, се криеха в обществените външни и вътрешни грехове на европейските народи. Външни - в тероризирането и плякосването на другите народи по света, особено в Азия, Африка и островите и в междусобната омраза, завист и надпревара. Вътрешни - в богоборството, самонадеяността на човека спрямо човека и липсата на морал. С една дума - в безчлливото презиране и погазване на Христовия закон, върху който кръстена Европа се е клела, като го е приела отначало за основа на своя живот и култура. Това е голямата и страшна причина за голямата и страшна война.

Нека видим сега кой как преживя световната война. Една държава загуби и войната, и себе си. Това е Австрийската империя. Други загубиха само войната и по нещо от владенията си. Това са Германия, Турция и България. Трети се отказаха от войната и започнаха революция. Това е Русия. Четвърти най-напред губиха, но накрая спечелиха, това са Англия, Франция, Италия, Белгия, Румъния и Сърбия. Пети спечелиха, може да се каже, без да загубят. Това са Япония и Америка. Шести по време на главните военни действия мируваха, а воюваха и загубиха след войната. Това е Гърция. Седми мируваха по време на войната, а след войната започнаха кървави революции. Това са Китай и Афганистан.

Да видим сега в светлината на Библията най-същественото - на кого какво му се е случило във войната и защо.

В началото на войната Австрия имаше донякъде успех срещу Сърбия и Италия. За този успех трябва да се благодари на онази маса набожен народ в Австро-Унгария, селяни и работници, която се държеше искрено за вярата в Христа Господа и която можеше без никакъв срам да коленичи пред разпятието Христово. Както е казано, че по времето на цар Ровоам, „който вършеше което беше неудобно пред очите на Господа“, и все пак „в Иудея имаше нещо добро“ (II Парал. 12:12), а носител на това добро пред Всевишния беше голямата маса вярващ народ. Накрая обаче Австро-унгарската империя беше победена и разорена, и изгуби двама императори и много князе. Това стана заради непокаяните велможи и австрийския магнат, които определено вършеха което беше неудобно пред очите на Господа, както в политическия така и в личния си живот.

В началото Германия бързо побеждаваше и печелеше. Тя покори цяла Белгия, голяма част от Франция, част от Румъния, част от Русия и цяла Сърбия. Това стана възможно поради онова

добро, което имаше в Германия у вярващите и почитени германци. В края на войната обаче Германия беше победена и изгуби всички свои колонии, цялата си флота, две-три провинции и огромни материални блага. Това стана заради германския император, който формално проповядваше Христа по църквите, но все пак извърши каквото бе негодно пред очите на Господа, защото твърде много засегна и ошети китайците и защото така се възгордя със своята сила, че поиска да покори цял свят, като забрави неуспехите на Александър и Цезар, Могул, Тимур и Бонапарт. Той извърши грях, че водеше войната в името на германската култура, а не в името на Божия закон. Освен греха на императора имаше грехове и на мнозина негови ученици и държавници, които изтъкваха силата като върховно право на един народ над друг и бяха христорборци и безбожници. Затова Германия беше сразена и ограбена във войната.

България, съюзник на Австрия, и Турция, съюзник на Германия, в началото имаха успех, едната против Сърбия, другата против Англия. Това беше поради добротата и почитеността на българския народ и поради силната вяра в Бога на турския народ. Накрая тези съюзници на Централна Европа претърпяха страшно поражение, и не само не им се отдаде да задържат нещо от завладените земи, но изгубиха много от своите владения преди войната. Това стана заради българския цар и неговите приближени, както и поради водача на турския народ, които вършеха каквото беше негодно пред очите на Господа.

През цялата война Англия имаше страшни загуби. Цветът на нейната младеж загина. Богатството ѝ се изчерпа. Всичко това стана поради многото оскърбления нанесени на Христа от учените ѝ хора; заради нейните несправедливи търговци в Индия и Китай; заради поставянето на търговските интереси над вярата и морала по колониите; заради греховете на нейната капиталистическа олигархия. Всичко това беше негодно пред очите на Господа. Поради това Англия дълго време и много губеше във войната, но накрая спечели победа. Това стана поради смирението на нейния крал, заради вярата и справедливостта на голяма част от народа ѝ, който живееше от своя всекидневен труд и в страх Божий и още заради строгото почитане на неделата, както и за покаянието по време на войната, което се проповядваше по цялата английска земя; още и заради голямото английско милосърдие спрямо малките страдащи народи; и най-накрая и заради правдата на някои нейни съюзници.

Дълго време Франция има големи поражения и загуби. Причина за това беше отричането от Христа на мнозина нейни големци - масони и поради лицемерието на нейните партийни народни водачи. Много бяха онези, които вършеха каквото беше негодно пред очите на Господа както навън в колониите, така и вътре при взаимоотношенията им. Сребролюбие, жестокост, атеизъм и безнравственост - тези злини много се бяха разпространили по френската земя и служеха за съблазън на много по-малки и неопитни народи. Още в Иудея имаше нещо добро. Във Франция, особено в многобройното земеделско съсловие, имаше още много вярващ в Христа народ. По време на войната имаше много молитви и покаяние. Вярваща, народна душа имаше и френският фелдмаршал Фош. Когато френският народ викна към Бога, заедно със своя велик фелдмаршал, Бог се смили и даде на Франция победа. Благодарение на всичко това, както и на православността на Сърбия, френска съюзница, тя излезе от войната като победителка.

Белгия набързо беше прегазена и окупирана от германците. Белгийците претърпяха много тегла под завоевателите от началото до края на войната. Това стана, защото белгийците вършеха каквото беше негодно пред очите на Господа, в отношението си към простия, първобитен народ в Конго, и то дълги години; поради дълбоката партийна междусобна омраза и поради безнравствеността, а и заради това, че белгийските индустриалци бяха първите производители на военно оръжие. Но все пак накрая Белгия се освободи и си върна всички земи, които владееше преди войната, а също взе и огромно обезщетение от победените. Това стана, защото още имаше добро в Иудея, т.е. в Белгия имаше и добър народ, който по време на войната се каеше и викаше за помощ към Бога, благодарение на това, както и на праведния Уилсън и на Сърбия, и Белгия беше поставена от Бога сред победителите.

В началото на войната Русия имаше големи успехи срещу Германия и Австрия. Това беше така, заради добрата душа на руския цар и заради по-голямата част на христоробивия руски народ, който вършеше каквото беше угодно пред очите на Господа, и който влезе във война не за грабеж, а за да защити нападнатата Сърбия. След това Русия започна да губи много. Това стана поради беззаконието на Руската интелигенция I, която вършеше каквото беше негодно пред очите на Господа. Най-накрая Русия се отказа от войната, а нейната интелигенция започна с огън и меч да разчиства сметките помежду си. Така Русия, която съгреша и взе участие в европейската неправда

спрямо Китай, беше първа наказана от Бога чрез Японците в Руско-японската война. По време на световната война Русия беше тежко наказана от Бога за това, че нейната интелигенция взе участие в европейската мирновременна борба срещу Христос. Нея Бог наказа, преди всичко и по-тежко от всички други поради това, че тя беше главната христовосна и най-християнска държава на земята. Русия беше най-силната Христова твърдина и имаше мисията да християнизира езическия свят. Нов Израил! Но казано е: „Господ наказва, когото обича” (Евр. 12:6).

Два стари народа, италианци и гърци, наред с останалите грехове, насочени срещу вярата в Бога Христа и срещу закона Христов, изневериха и на съюзниците си. Италия изневери на Германия, а Гърция - на Сърбия. Заради това Италия беше победена кажи-речи във всички по-значителни битки през войната, а Гърция - след световната война, в боевете с Турция в Мала Азия. Италия, благодарение на съюзниците си, а Гърция - на една част от народа и поради лоялността си към своя съюзник - Сърбия, бяха включени в групата на народите победители.

Румъния късно влезе във войната, и то с намерение за печалба, а не заради правда и слава Божия. Затова тя веднага беше нападната и поразена от неприятелите, които завзеха и столицата ѝ. Това стана поради порочността и лекомисления живот на нейните богати чокои, които вършеха каквото беше негодно пред очите на Господа. Накрая обаче Румъния се нареди между победителите и спечели много земя, и всичко това благодарение на нейния страдален и трудолюбив народ и правотата на нейния съюзник Сърбия.

В първата година на войната Сърбия ту печелеше, ту губеше. После загуби всичката си земя, огромна войска и техника, и потъна в безпримерно страдание, което продължи цели три години. Това стана поради греха, който извърши сръбската интелигенция, отровена от страшно партизанство и междусобици. То стана и заради самия народ, сред който се ширеше кражба, раздор, псуване, непочитане на родителите и брака, непочитане на неделята, а всичко това беше негодно пред очите на Господа. Това стана особено поради надменността и неблагодарността към Бога след победите през 1912 г. и 1913 г. В края на войната Сърбия удържа блякави победи, върна си всички свои земи, освободи и обедини всички свои братя. Това стана първо заради народа, който изповяда своите грехове отпреди войната, заради дълбокото покаяние и смирение и зов за помощ пред Бога; и второ, заради праведността и вярата на сръбския крал и на всичките четирима сръбски войводи, които вършеха каквото беше угодно пред очите на Господа. Като стоеше на планинските фронтове или робуваше на завоевателя, или скотски живееше интерниран по обори във вражески страни, сръбският народ преброи всички свои сторени в миналото грехове, горчиво се покая и викна към Бога, като палеше свещи пред Божиите светии, своите небесни покровители.

Не се чудете, че аз тук споменавам като причина и правотата на някой съюзници, което допринася за победата. Мисля, че Уилсън е помогнал повече на съюзниците със своята правота, отколкото със злато и стомана. Също и Сърбия е помогнала повече на Франция, отколкото Франция на нея. Значи, поради правотата на един съюзник пред Бога печели и друг, по-малко праведен съюзник. Затова четем в Священото писание Божие. Когато идолопоклонническият израилски цар Иорам дойде заедно с иудейския богобоязлив цар Иосафат при пророка Елисей да чуят от него какъв ще бъде изходът на тяхната задружна война против моавци, Божият пророк му каза сърдито: „какво имаш ти с мене? Иди при пророците на баща си и при пророците на майка си” (тоест при своите лъжливи пророци). И веднага добави: Жив Господ Саваот, пред когото стоя! Ако не почитам Иосафата, иудейския цар, не бих те погледнал и не бих те видял (IV Цар. 3:13, 14). Но поради праведния Иосафат пророкът предсказа на двамата съюзници победа над неприятеля и това се изпълни.

Най-накрая, привличам вниманието Ви, генерале, върху библейския опит и твърдението, че боят и оръжието не помагат нищо, ако отсъства правдата Божия. Отсъствието на правдата Божия у едната от воюващите страни неминуемо води след себе си и отсъствието на Божията помощ във войната и следователно, поражение без оглед на числеността и въоръжението. Това е библейското твърдение и библейският опит. Ако приложите това твърдение върху воюващите страни в световната война, ще се учудите как всичко се е случило дословно, както е описано в Библията. Германия със своите съюзници (Австрия, Младотурция и България), е била най-подготвена за война. Съюзниците от вражеската страна са били почти или напълно неподготвени. За световна война (Weltkrieg) сериозно се говорело само в Германия и са се писали книги едно-две десетилетия преди войната. В другите страни затова са говорили или на шега, или полусериозно, или пък за нещо, което е далеч от нас, по начин, по който се е говорело и писало преди сто години за летателни

машини. В Германия десетилетия се е борил духът на Ницше с духа на Маркс, а тия два духа са се борили против Христос. Духът на Ницше е преобладавал в ръководните кръгове, в смисъл - така да се каже - на национално ницшеанство. Победеният дух на Маркс преминал върху по-меката по характер руска интелигенция. Дворцовите кръгове в Германия, велможни, генерали, държавници и държавни философи, та дори и мнозина богослови и цялата младеж, опиянени от духа на онова национално ницшеанство, което се е изразило кратко и ясно с думи като: Deutschland, Deutschland über alles или Mach ist Recht (Германия, Германия над всичко. Властта създава правото). Духът на ницшеанството, било индивидуален или национален, значи война. И с военен дух Германия била по-въоръжена от целия останал свят. Освен това тя била по-силна от неприятелите, с които се сблъскала най-напред, и по численост, и по въоръжение. А защо тогава не ги е победила? Защо войската на Кайзера не е влязла в Париж? Преди своята смърт генерал Фош разкрил тази тайна. Той обяснил, че Германия несъмнено щяла да победи и да превземе Париж само ако не била направила една голяма тактическа грешка, а именно: „че е отслабила своето дясно крило, като прехвърлила една част от войската на лявото". Именно с дясното крило Германската войска започнала да обгражда Париж и градът започнал да се евакуира. Обаче ненадейно, по някакъв необясним страх и по грешна преценка, настъплението по дясното крило било спряно и от него взета една част от войската и прехвърлена на лявото крило. Това отслабило германската военна акция и дало време на Англия и на останалите, и това бил решителният фактор за окончателното поражение на германската войска, според мисълта на славния Фош. Наистина, когато Бог иска да накаже някого, първо му взема ума, а после му вдъхва страх. Вземе му ума, вдъхне му страх и така го забърка, че го поразява.

Австрия имала и по-въоръжена, по-многобройна, по-подготвена и по-отпочинала войска при Рудник, отколкото Сърбия, и не само че претърпяла поражение, а кажи-речи и пълно унищожение на своята войска. Италия имала по-голяма и по-подготвена войска при Пиаве, а претърпяла поражение. Румъния късно влязла във войната, имала е и по-неуморена и по-многобройна войска, а пък тази войска била сломена от по-малката и изтощена войска на Макензи. Сръбската войска се втурнала срещу по-големите немско-български сили, пробила ги и победила. Това станало през 1918 г.

Ясно е като бял ден, генерале, че в световната война всяка страна, която се е намесила, ту е губила, ту е печелила не поради числеността на войските и количеството оръжие, а поради нещо невидимо, неосезаемо, библейско. Всяка държава имала свой товар от грехове, заради които трябвало да понася мъки и поражения. Всяка имала донякъде правота пред Всевишния Бог, заради която Праведният Съдия й плащал с някоя победа, било моментна, било окончателна. Всяка война, дори и световната, е била Божия разплата с хора и народи. На най-чувствителните и най-фини везни, на които се мерят не само делата, а и душите, мислите и чувствата на хората, вечната правда е отмерила и дала всекиму това, което е заслужавал.

От този кратък преглед на приключилата голяма война е ясна следната поука:

1. че световната война е причинена от богоотстъпничеството, самонадеяността и беззаконията на християнските народи в Европа;
2. че тази война е предизвикана от христорборните грехове или на цели народи, или на народните водители;
3. че в световната война ясно са се стекли всички библейски военни мотиви;
4. че онзи Третият, Невидимият, Всерешаващият фактор, е обърнал в лъжа всички човешки планове и всички предвиждания, посрамил надеждата на числеността, оръжието и културата и е поделил победите и пораженията по съвършена правда, т. е. според величината на вярата, покаянието и обръщането към Него на всяка воюваща страна.

XVIII

КАКВИ СА ПРИЧИНИТЕ ЗА БЪДЕЩАТА ВОЙНА?

След като прелистихме всички страници на Светата книга, върху които е написана единствената точна философия за войната, и след като в светлината на тази света книга съзряхме лицето и подобие на няколко модерни войни, сега вече, генерале, може да се отговори на Вашето питане: какви са причините за бъдещата война?

От това, какъв е нашият мир, зависи дали ще има война, или няма да има. Ако нашият мирен живот би бил богоугоден, до война сигурно не би се стигнало. О, само да беше така! Безбожният мир е люлка на войната. Заразата на войната се разпространява в мирно време и в един момент войната вече е неизбежна. Искат ли това хората сега, или не? Аз няма да предричам, че бъдещата война ще започне с убийството на някой мисионер или консул, или с коварното потапяне на чужд кораб, или с каквото и да е атентат срещу личността или имота на един народ, войната може да започне и по такива причини, а може и по други. Но това не ни интересува. Не това е важно, когато се говори за причините за една война. Това е само повод или сигнал за война, която през мирно време дълго е приспивана и потискана.

Причините за бъдещата война са наследени от предишната. Те са започнали да се трупат още от миналата конференция за мир. На тази конференция са били поканени много воюващи страни, но не е повикан - нито с молитва, нито с благодарение - само Онзи Третият, Всевишният и Решаващият фактор, без Когото нито се побеждава, нито някой бива победен. Конференцията работела твърде мудро и тежко: По време на военните неволи за Бога се споменаваше и Го призоваваха на помощ, ала щом войната свърши, хората отстраниха Бог от своите дела. Ето защо на тази конференция за мир се е говорело за мира по-малко, отколкото за военните загуби. Не е имало Божия благословия и заради това е постигнат мир, който направи от света фабрика за война и който с всички свои сили и с материалното си благо се постави в неуморна служба на бъдещата война. Съюзниците диктуваха условията на мира и си поделиха богатата от победените както пожелаха. Видели ли са полза от тия блага? Забрашиха на победените да имат войска и да се въоръжават, а на себе си позволиха това. Защо и на себе си не го забрашиха? Те не са предвидили, че с това решение поставят и себе си в редицата на победените. Това е така, защото, колкото материални блага са отнели от победените, толкова са похарчили до днес, ако ли не, до утре ще похарчат, за своите уголемени войски и за нови оръжия. Неблагословено благо! Най-голямото щастие на победените народи е тъкмо това, че ръцете им са вързани да не харчат за войска и оръжие. Те не трябва да съжаляват, че дават своето злато на „победителите“. По-добре е да го поднасят на своите съседи, отколкото да го хвърлят в устата на Марс. Най-голямото нещастие на съюзниците победители е, че взетото неприятелско благо са употребили за военни цели. Иначе казано, това е отмъщението на Онзи Третия, Който под никаква форма не е повикан на конференцията за мир. Това ще рече, ако една работа се работи без Божията благословия, то отново се полива с бензин току-що изгасеният пожар в града.

Между всички причини за бъдещата война, както и за предишните войни, основната и главна причина е нечестие то или отпадането от Единия и Живия Бог. **„За нечестивците няма мира, казва Господ (Ис. 48:22).** Мнозина християни в Европа и Америка, които през войната усърдно ходели на църква дори преди началото на богослужението, за да си запазят място, след войната почнаха да охладняват към вярата и да отпадат от вярата в Бога. Когато им припомните това, те иронично отговарят, че вярата е станала нещо остаряло! Как така? Нима може да става дума за съвременност или несъвременност на действителността? Бог е най-висшата действителност над всичко онова, което въобще наричаме действителност. Как така вярата в Бог, която беше жива и необходима връзка с действителността преди десет години, сега ще е остаряла (несъвременна). Невярване в Бога ще рече вярване в химери, в недействителност. Според официални сведения броят на безверниците в Чехия е нараснал по времето на мира на повече от милион, т.е. всеки десети човек в отечеството на вярващия Ян Хус е безверник! Ние констатираме това с болка, а не със задоволство. Болестта на безверието в никакъв случай не е монопол само на Чехия. Тази болест гризе и духа на Франция, Италия и Германия, а в по-ново време и на Русия. Безверието в различна степен е пуснало корени във всички държави на Европа и Америка, особено по градовете, където повече се гледа на човешките, отколкото на Божиите дела. Каква съдба може да очаква един народ с много безверници, четем ясно в Светото Писание Божие. **За нечестивците няма мира** - ето това им е съдбата: това им е писано. Писано им е, ще рече война заради нечестие то. Те никога не ще успеят да избегнат войната, ако предварително не избегнат нечестие то. **Защо безверникът със самото туй, че е безверник, върши онова, каквото е негодно пред очите на Господа.** Безверието е оскърбление на Твореца и Вседържителя на света; презиране и ново разпъване на Христа Господа, в

чието име християнските народи са кръстени и с кръщението са положили пред него клетва за вярност. Всяко оскърбление на Бога, ако бързо не се покае, носи нещастие като суша, наводнение, болест, смут, криза, изоставане във всичко и като венец на всички злощастия - война. Това не е суеверие на селския народ, а потвърден от живота факт, и библейски, и вечен.

Да продължим нататък. Нечестието или безверието неотстъпно е последвано от идолопоклонничество, защото, щом човек отрече Бога, той попълва празнотата на душата си с нещо друго, на което се кланя като на най-висша действителност или ценност. Отпадналият от Бога заменя Божието единство с множество идоли. Един идолопоклонник никога не се е кланял само на един идол. С идолопоклонничеството върви успоредно и хаотичността на човешката душа, докато вярата в единия Бог внася в душата класическо единство, яснота и определеност. Доколкото човек може да се ориентира в сегашната духовна хаотичност на голямото множество образовани европейци и американци, и доколкото могат да се преброят техните най-тежки рани, засега те имат пет главни идола, на които отдават божествена почит, това са:

- материята като идол;
- егото като идол;
- империята като идол;
- нацията като идол;
- културата като идол.

Нека започнем поред. Макар да се говори и пише, че философският материализъм, който е тровил духа на Европа през целия XIX век, е мъртъв, пак е ясно, че практическият материализъм е останал под неговото влияние. Нещастен родител на още по-нещастно дете! Материалното като цел на човешките стремежи и труд за многобройни европейци и американци е станало нещо, което само по себе си се разбира, било то земя, пари, стока, или задоволство от всичко това. Да владеят много материя - това не е ли обикновеният следвоенен бяс на християнските народи на двата бели континента? Безграничната жажда на хората за материалното и за живот в материално по силата си може да се сравни само с безграничната жажда на истинските християни за Бога и духовното задоволство, което идва от Бога. Но онези, които са изгубили вкус и представа за Бога, са осъдени да се кланят на материалното като на идол, и то с всичката си сила, с цялата си мисъл и сърце. Понеже мнозина желаят едни и същи материални предмети, то между хората неминуемо се създава завист, злоба, омраза и противопоставяне. Всичко това е заразата на войната, която, когато се разрасне, довежда до заболяване на организма, т.е. до военен пожар.

Империята като идол е обзела не само големите, но и малките народи. Империализмът ще рече заграбване на чужда земя заради власт, търговия, стратегически цели -заради материалното. Както легендарният Зевс родил Плуто, така европейският материализъм е родил европейския империализъм. И наистина, каквото е Зевс между идолопоклонническите божества, това е материализмът между съвременните идоли. Понеже жаждата на много народи за империя е безгранична, а земната планета е ограничена, не е чудно, че сред народите се създава междусобна завист, злоба, омраза, търкания и борби. Това са, както казахме, вирусите, които неизбежно водят към заразата на войната.

Нацията като идол изключва Бога така, както всички идоли изключват Бога. Ние често срещаме атеисти, които са най-отявлени националисти. Съвременният национализъм винаги е готов да премине в империализъм и винаги е неразделен от материализма. В своята изопачена форма той не означава толкова любов към своя народ, което би било съвсем естествено - колкото надменна омраза към съседните народи, което е също тъй отвратително пред Онзи, Който е сътворил всички народи.

Егото като идол вече е налице навсякъде сред християнските народи. То е заменило Бога както у ония, които много желаят и много имат, така и у ония, които също толкова желаят, а имат малко или нищо. Като поставят своята личност вместо Божията в центъра на нещата, хората просто търсят всеки за своя идол, храм и поклонници, а също и много злато и сребро, т.е. материалното, за да го поддържат в божествен блясък. Този вид идолопоклонничество най-силно се е изразил в партийните борби на европейската интелигенция, в борбите за първенство, власт и богатство. Особеностите на този идол са надменност, самолюбие и безскрупулност. Понеже в беса на тази борба са игнорирани Бог и Божият закон, то войната е едно мощно средство за отрезвяване.

Културата в наше време се числи към най-слепите идоли. Отхвърлили Бога, Който е единичният вдъхновител и причинител на благородната култура и на душите и телата, безверниците са започнали да обожават своите собствени дела и творения, които те наричат с една дума - култура.

А да се обожават човешките дела, е най-мерзкото нещо пред Бога. Със Своя закон Бог строго е забранил на хората да обожават и Неговите дела и твари, от които и най-незначителните са по-съвършени от най-съвършената човешка култура, а да не говорим за човешките дела! Понеже културата е поставена в зависимост от останалите споменати идоли, особено материалното, то и тя мощно служи за разпалването на войната.

От тези пет идола два могат да се нарекат глупави, а останалите лицемерни. Глупави са национализмът и културата, защото вдигат много шум и врява около себе си. Лицемерни са материализмът и империализмът и егоизмът, защото се прикриват и лъжат, като се представят под други имена. Всички тези идоли биха могли да бъдат наречени с езика на Достоевски - бесове.

Всъщност всички тези пет неща някога са имали истинска стойност и отново могат да имат. Те имат тази стойност, когато са озарени от вярата в Бога, Единия и Живия и когато са в закона Божий, с една дума, когато са напълно, абсолютно подчинени на Бога и служат за слава на Божието име. Материалното е от Бога, то е дадено на човеците да им служи, а не да господства над душите им. Бог дава империята на по-даровити народи, с цел да послужи на по-слабите и по-малко даровити народи, както по-силен брат на по-слаб. Нацията е едно ограничено, но извънредно хубаво и правилно поприще за служба на Бога и човеците. Бог е дарил на всеки човек разумна душа, та чрез служене и любов да го издигне до подобие с Него, своя Творец. Бог вдъхновява културата, та чрез нея човешките души да изразят своето господство над материалния свят и своята подчиненост и служба на Бога. Цялата тази петорка придобива ангелски израз чрез служенето и любовта, както е уредил и наредил Христос Господ. Но както отпадналият от Бога серафим, някога наричан Денница (Луцифер), моментално се превърнал в дявол, така и тези пет ценности, отдалечили се от Бога, са станали идоли и бесове.

Обърнете сега внимание, как относителното насищане с тези пет идола довежда хората до леност, разврат, отвращение от света, обезумяване и самоубийство (както и преди края на Римската империя), как пък техният недостиг довежда хората до крайно огорчение, завист, роптание, всякакъв вид насилие и отново самоубийство. И в двата случая тези идоли излъчват омраза и презрение към кроткия и благ Христос Господ, и вследствие на това водят хората към война.

Да не изброяваме всички тежки рани, отворени върху телата на Европа и Америка от това петорно идолопоклонничество, защото отново бихме припомнили онова, което всеки ден се говори и пише за различни злодеяния, които биха могли да се обединят под заглавието: игнориране на Христа и Неговите закони. От казаното досега става ясно, че християнските народи, които са били в духовен съюз с Христос, са станали вероломни и се отдали на нищожни неща, прах, пепел и сенки. А това не води ли до непрестанен страх и грижа, как да се опази и осигури животът? Това е образът, това е и мирогледът на съвременното идолопоклонничество - страхът, крайният егоизъм, лакомото впиване и грабене на материалното. А понеже за едно и също материално нещо се борят мнозина, сблъсъкът и войната са неизбежни.

Вие забелязахте, че аз говоря само за християнските народи. Това не е без основание, генерале. Те водиха миналата световна война, те подготвят и новата война. През последните сто и петдесет години откакто е започнало христорбчеството в Европа, европейските народи са водели много повече войни, отколкото целият останал свят. Това е наказание Божие, за да се вразумят неразумните. Но неразумните не са се вразумили. Те се сричат все по-надолу и по-надолу в пропастта. Ония, които Бог е избрал да бъдат солта и светлината на света, са загубили солта и светлината си, и макар още да се хвалят, че са солта и светлината, никой в света не им вярва. Нито Индия, нито Китай, нито пък Африка вече смятат християнските народи за сол и светлина, за жалост, ги смятат за блудкавина и тъмнина.

От всичко това е ясна поука:

1. че причините за бъдещата война са в отпадането от Бога и идолопоклонничеството на християнските народи или техните първенци;
2. че тези причини са идентични с причините за войните, от които Израил, някогашната сол и светлина, е страдал и поради които окончателно е пропаднал;
3. че ако тези причини не се отстранят бързо чрез покаяние и връщане към Христа, скоро редица войни, които ще настъпят, ще значат пропадане на християнските народи, но не и на християнството.

КОЙ ЩЕ ПОБЕДИ В БЪДЕЩАТА ВОЙНА?

Ако от военното изкуство на света има нещо ясно, генерале, то е това, че няма да победи нито по-културният, нито по-многобройният, нито по-въоръженият. Това е ясно не само от библейските войни, но и от модерните. Всъщност няма разлика между библейски и „небиблейски“ войни. Всички войни от началото до края на историята са библейски, т.е. всички стоят под живия, активен и всемогъщ контрол на Онзи Третия, Невидимия, Всерешаващия. Всички произлизат от греха на двете действащи страни или на едната от тях; във всички тях владее библейска причинност и всички завършват така, както отсъди вечната и непогрешима Правда. Древна Индия е била по-културна от Акбаровите орди, но се покорила. По-културен е бил и Рим от Гензерих и Атила, но бил победен. Древна Византия е била несравнимо по-културна от турците, но загубила. Испания е превъзхождала маврите, но паднала. По-културна е била и Англия от Америка, но преди около 125 години била поразена. По-културна е била (в европейски смисъл) в наше време Австрия от Сърбия, но пропаднала. Русия е имала по-многобройна войска от Япония, но изгубила Руско-японската война. Германия е била по-въоръжена от Франция в световната война, но отстъпила от Париж, спряла и накрая се предала.

Ако християните имаха още здрав и бистър разсъдък, щяха да видят от опита на народите, че хората са господари само на причините, но не и на изхода на войните. Когато се натрупат причини за война, тогава Бог я допуска и решава изхода ѝ. **„Ни едно врабче няма да падне на земята без волята на вашия Отец”**, е казал Спасителят, и още добавил, **„вам и космите на главата са всички преброени” (Мат. 10:29-30)**. Щом ни едно врабче не може да падне без Божия воля, как може народ или човек да падне във войната? И щом космите на главата ни са преброени, как Бог да не е преброил и всички сътворени хора? А Творецът на хората не ги брои само за да знае техния брой, но знаенето на техния брой означава в същото време, че Той също решава и съдбата на всеки човек.

Преди всичко, може с голяма вероятност да се каже, че ще победи онази страна, на която Божията воля е отредила победа. А на коя страна Божията воля отрежда победа, става ясно само ако тези войни се разглеждат в светлината на Библията. Накратко казано, Божията воля ще отреди победата на тази страна, която се окаже, че има най-ясна и твърда вяра в Бога и която най-твърдо спазва Божия закон. Народ, който е отпаднал от Бога, ще изгуби войната, пък макар и да е многоброен, колкото листата в гората. На отпадналите от Бога и беззаконни водители на един народ няма да помогне нито ум, нито пресметливост, нито войска, нито култура, нито оръжие, нито дипломатически връзки, нито красноречие, нито каквото и да е от материалния свят. И обратното, народ, който заедно със своите водачи се държи за Христа (ние винаги ще говорим за християнските народи), ще бъде пощаден от войната или ще излезе от нея победоносно, без оглед на неговия брой, културата и оръжието му.

Вие, генерале, ме питате кой народ е такъв в Европа или Америка?

Между малките народи преди войната, особено между поробените и страдащите селски народи, все още е можело да се намери такъв народ. Но не виждате ли как след войната народите са започнали да стават еднакви в злото? Безверието и модерното идолопоклонничество започна да се разлива от големите християнски народи като огнена река по четирите страни на света и да прониква не само в патриархалните и малки християнски държави, но и в Азия, Африка и по всички познати и окупирани острови. „Културата на маймуните и на отровните газове”, наречена така от видните азиатски мислители, и досега толкова ненавиж-дана и осмивана от народите с друга култура, сега се усвоява и от тях. Защо народите от останалите, по-неегоистични и по-миролюбиви

култури приемат европейско-американската култура, щом я ненавиждат и осмиват? По същата причина, генерале, по която Давид, нямайки свой меч, изтръгнал Голиатовия меч и го посякъл. Народите с неевропейска култура са започнали трескаво да се въоръжават с европейска култура, за да могат да се бранят от Европа и което искрено желаят, в даден момент да могат с нейното собствено оръжие да ѝ отсекаят главата. Чрез колкото свои велики синове да са говорили досега Индия, Япония, Китай и Египет, толкова решителни присъди са паднали върху европейската култура. Защо. тези народи така трескаво усвояват войнолюбивата европейска култура? За да се борят против Европа; да си отмъстят на Европа. Това е едничкият отговор. Наистина те се лъжат, като мислят, че европейската култура е по-голяма гаранция за победа в борбата, отколкото тяхната собствена култура. Защото, като мислят така, те забравят, ако въобще са го знаели, че не побеждава културата, нито тази, нито онази. Побеждава истината и правдата. Културата тук е равна на нула. И те не вземат под внимание Онзи Третия, Невидимия, Всерешаващия. Добре, какво ще стане, ако те се европеизират във всичко и, да речем, победят Европа? Няма ли в този случай само да изчезне една малка Европа от тази планета, а да остане една по-голяма? Какво ще спечелят те с това? Аз мисля, че ще загубят, а няма да спечелят. Но кой може сега да вразуми нашите братя азиатци и да ги убеди, че за тях е по-добре да търпят тиранията на Европа, отколкото самите те да станат тирани? Как ще послушат те нашите думи, когато пренебрегват да чуят подобни думи по този въпрос от своите родни духовници и морални законодатели Кришна, Буда, Конфуций и Лао Дзъ? Ние вземаме под внимание и Азия поради това, че Бог може евентуално да вземе нея под внимание при отреждането на бъдещата победа. По-ясно казано, ако Бог не намери ни един народ в Европа и Америка, който да е достоен за победа (във войната между християнските народи), той ще извика един или повече народи от Азия и там ще даде победата. Спомнете си пак Библията. Когато Иудея грешала, Израил я нападал и побеждавал. Когато Израил грешал, Иудея го нападала и го побеждавала. А когато тези държави и двете еднакво се отдалечили от Бога и потънали в идолопоклонничество, тогава Бог извикал отдалече асирийския цар Салманасар и вавилонския цар Навуходоносор – „**слугата си Навуходоносор**” — и им дал в ръцете двете еврейски царства. Сегашните взаимоотношения на европейските народи са твърде подобни на отношенията между Иудея и Израил. Веднъж една държава нанасяла победа над друга, друг път втората над първата, докато в последната война не се стигнало дотам, че да се не знае точно коя от големите държави наистина е победена, а коя е победителката. Освен това малките държави най-много се представят за победители: Сърбия, Румъния, Чехия и Полша, т.е. освободените роби. Но понеже и тези бивши роби, които би трябвало да бъдат най-благодарни и най-предани на Бога, започнали с трагикомична трескавост да се враждат в европейския организъм на безверие и идолопоклонничество, то в Европа наистина трудно може да се намерят чисти ръце, които да приемат победата от пречистите Божии ръце. Какво чудо ще бъде всъщност, ако при бъдещия сблъсък на християнските народи Бог доведе, да речем, слугите си Китай и Япония, за да накаже християнска Иудея и Израил, т.е. Европа и Америка!

Победата в бъдещата война ще има за условие покаянието. Който народ най-напред се покае, извика към Бога и се поправи, ако изобщо е встъпил във война по Божий промисъл, ще победи. Не е нужно това да е някой от големите народи. Това може да бъде и един от малките народи, на чиято малобройност и липса на култура (разбира се в европейски смисъл), големите и културните могат да се смеят.

А какво би станало, питате Вие, ако всички християнски народи биха се покаяли? Тогава кой би победил? Тогава, генерале, биха победили всички, всички биха удържали най-бляскава победа, защото в този случай дори не би се стигнало до война. Защото, както качеството на човешкия дух и характер обуславят победата, така също качеството на човешкия дух и характер обуславят и самата война. О, къде това щастие за човешкия род, всички да се покаят и всички да бъдат победители! Обаче, макар нищо да не е по-лесно и по-спасително от това, сегашните хора винаги ще предпочетат онова, което е най-тежко и най-фатално. Именно затова ще дойде онова, което е най-тежко и най-фатално, господин генерале, и Вие имате пълно право да бъдете загрижени за своята татковина не по-малко от нас. Защото народът в Америка страшно се е възгордял от успеха си в световната война и е започнал да гледа на Европа не със съжаление, а с презрение. А презреният обикновено има по-голяма полза от този, който го презира.

Докато у останалите победители във войната надменността, породена от победата, е умерена заради бедността, то у американците породената от победата надменност е увеличена

заради богатството. Но когато Булдогът нападне на светло Бухала, няма ли Бухалът да падне тежко ранен? Войната няма да започне там, където хората сега си мислят, че ще започне. Докато много стари вулкани само пушат, ненадейно се появяват нови. Преди да се започне всеобщият пожар на войната, между народите ще се състоят няколко страшни двубоя или трибоя, но много победи ще бъдат Пирови. Ако се пресметнат всички последици, победите напълно ще са равни на поражения.

От казаното досега е ясна следната поука:

1. че в бъдещата война най-много ще пострадат онези народи, които пред Бога се окажат най-възгордени;
2. че победата в бъдещата война е обусловена от покаянието и обръщането към Христа;
3. че ако един християнски народ не се покае и не се върне към Христа като към център на душата и живота си, Бог ще отреди победата на азиатските, нехристиянските народи.

XX

ДУМИТЕ НА ПРОРОЦИТЕ ЗА ВОЙНИТЕ -ИЗПЪЛНЕНИ

Позволете, генерале, да прочетем още две-три страници от Свещеното Писание Божие и да го затворим. Светите Божии пророци ясно са виждали, че Бог допуска върху нечестивите хора и народи войната така, както допуска мор, глад, суша, земетресение, гъсеници, скакалци и други беди, които би трябвало да вразумят нечестивите и да ги върнат към Бога. **„Поразявах ви с главня и жълтеница по житата; многото ви градини и лозя, смоковници и маслини пояждаше гъсеница, - и при все това се не обърнахте към Мене, казва Господ. Пращах ви мор, като египетския, избивах с меч момците ви... и при все това се не обърнахте към Мене, казва Господ”.** (Ам. 4:9, 10).

Всички тези беди са спохождали Европа, ала тя не се е обърнала към Господа, а говори за мир, когато заслужава война. Обаче – **„за нечестивците няма мира, казва Господ”** (Ис. 48:22), защото те изкореняват мира с грехове и беззакония, като воюват срещу Бога. Содом и Гомор са пропаднали не от войната, а от мира, от нечестивия мир. **„Аз отнех от тоя народ Моя мир, казва Господ”** (Иер. 16:5). Защо ли благият Господ ще е отнел мира от някой народ? Защото „с уста говорят към ближния си дружелюбно, а в сърце си му примки кроят. Нима не ще ги накажа за това”? Поради тази двуличност и лицемерие **„ще бъдат хвърлени труповете на людете, като тор на полето и като снопи зад жетваря, и не ще има кой да ги събере”** (Иер. 9:8, 9, 22). Голямо лицемерие е овладяло първенците на християнските народи, та говорят много за мир, а сключват тайни договори един срещу друг. Всеки техен таен договор означава война. Господ **„нечестивите ще предаде на меч”** (Иер. 25:31). Предавал ги е и ще ги предава.

За гибелта на Иерусалим и евреите светите пророци са предрекли всичко подробно. **„Вие умножихте беззаконията си повече от езичниците, които са около вас, по Моите устави не ходите и Моите наредби не изпълнявате** (Иез. 5:7). **Променил ли е някой народ боговете си, макар те и да не са богове? а Моят народ променяше славата си за онова, което не помага”** (Иер. 2:11). Със своите всекидневни беззакония християнските народи в много отношения са станали по-лоши от нехристиянските. И докато нехристиянските народи още твърдо държат своите „богове" и идоли, между християнските народи е започната не само пропаганда, но истинско открито гонение срещу Христа Бога. Такова е било положението и между единобожниците евреи преди гибелта им. Докато идолопоклонниците около тях били верни на своите идоли, евреите отхвърлили единия Бог и тъпчели Божия закон. Бог наказвал евреите, но те си оставали при своето нечестие и своите негодни дела. За това пророкът казва: **„Господи... Ти ги поразяваш... а те не искат да се вразумят; направили са лицата си по-твърди от камък - не искат да се обърнат”** (Иер. 5:3). А Господ увещава народа: **„Отхвърлете от себе си всичките си грехове, с които сте грешили, и направете си ново сърце и нов дух; и защо да умираете, доме Израилев? Защото Аз не искам смъртта на умиращия, казва Господ Бог”** (Иез. 18:31, 32). Нима Бог не е поразявал християнските народи, този Нов Израил, ала тях не ги боли? Нима не ги е съкрушавал с мор и война, ала те не взели поука? Когато ги постигаше, те почваха да викат към Бога и Бог им прощаваше и им даваше мир, та отново да ги поразява с нова война заради нови грехове. Също

както с Евреите. „Господи! бидейки в беда, той (народът) те търсеше; изливаше тихи молитви, кога го постигаше Твоето наказание” (Ис. 26:16), тъгува светият пророк. И сам Господ е заплашвал: „Ще тръгна, ще се върна в Моето място, докле те не се признаят за виновни и не потърсят лицето Ми. В скръбта си те от ранно утро ще Ме търсят” (Ос. 5:15; 6:1). Бог не е човек, за да не знае. Бог знае, че неволята обръща грешните хора към Истината, затова и праща неволята. В мир и изобилие хората стават нечестиви и себелюбиви, затова Бог изпраща неволя, за да ги отрезви. Оттук и поговорката: без неволя няма богомолие. „Очакват много, излиза малко, и каквото занесете вкъщи, това Аз ще развея. За какво? казва Господ Саваот: за Моя дом, който е запустял, когато пък вие тичате всеки към къщата си. Тъкмо поради това небето се затвори и ви не дава роса, и земята не дава произведенията си. И Аз повиках суша върху земя” (Аг. 1:9-11). Когато не помогнат по-малки неволи, Бог допуска върховната неволя, бедата над бедите - войната. „От меч ще умрат всички грешници измежду Моя народ, които казват: няма да ни постигне и няма да дойде при нас това зло!” (Ам. 9:10). Така се говори днес в Европа и Америка: няма да дойде до нас това зло! А пък злото се кани на гости и се посреща пребогато и за него се харчат милиарди. Навсякъде се вдига шум от приготовленията за война, защото навсякъде се воюва срещу Христа. С какви грехове се наговари Израил, че си навлече гибел? „Съберете се по планините на Самария и погледнете голямото безчинство в нея и насилията всред нея. Те не знаят да постъпват справедливо, казва Господ: с насилие и грабеж събират съкровища в чертозите си. Затова тъй казва Господ Бог: ето неприятелят, и при това - около цялата земя! Той ще свали твоята мощ и твоите чертози ще бъдат ограбени” (Ам. 3:9-11). Безредия, насилия, грабеж! Погледнете днес Европа, в която се принасят жертви на големия идол - културата, и кажете, че не са се върнали времената на Самария! Главната причина за войните и гибелта се криела у водачите и народните първенци: „слушайте, главатари Иаковови и князе на дома Израилев: нали вие трябва да знаете правдата? А вие мразите доброто и обичате злото... Ядете плътта на Моя народ и дерете от тях кожата им, а костите им чупите ... Проповядват мир; а който им не тури нищо в уста, против него война обявяват... Слушайте прочее... затова, поради вас Сион ще бъде разоран като нива, и Иерусалим ще стане купище развалини (Мих. 3). Ето, Аз ще направя върху това място нещастие, - който чуе за него, ще му писнат ушите, задето Ме оставиха” (Иерем. 19:3-4). Не пищят ли ушите по целия свят от това, което сполетя евреите? Не пищят ли ушите по целия свят и от миналата война? Това, което пророкът предрекъл за древния Израил, се изпълнило дословно. Нима по-малко ще се изпълни за Новия Израил, на когото обещаният Месия е сам Бог? „И ще ги порази с меч пред лицето на враговете им... и ще дам трупите им за храна на птиците небесни и на зверовете земни” (Иер. 19:7). И наистина, нагостили са се птици небесни и зверове земни, както е предсказано, не само у древния Израил, но и у Новия, по време на много войни. Особено са се гошавали птиците и зверовете през миналата световна война по планините на Балканите и Европа. „Вън от къщи - меч, а в къщи мор и глад. Който е на полето, от меч ще умре, а който е в града, него ще погълне глад и мор! А оцелелите от тях ще избягат и ще бъдат в планините (Иез. 7:15, 16). Не е ли това вярна картина на предишната и бъдещата война? „Ето, Аз ще ги посетя: младежите им ще умрат от меч; синовете и дъщерите им ще умрат от глад” (Иер. 11:22). На всички подобни заплахи израилтяните се чудели какъв народ ще да е този, който ще ги съкруши така, като не са видели до себе си толкова силен народ. На това чудене Господ им отговаря чрез пророка: „ето, ще доведе против вас, доме Израилев, народ отдалеч, казва Господ, народ силен, народ стародавен, народ, чийто език не знаеш” (Иерем. 5:15). Този народ били вавилонците. Тъй казва Господ: „ето, Аз предавам тоя град в ръцете на вавилонския цар, - и той ще го изгори с огън” (Иер. 34:2). Вавилонският цар Навуходоносор наистина дошъл, разрушил Иерусалим и го изгорил с огън, а народа отвел в робство. Нима Бог не може да изправи китайците срещу Европа? Някога е трябвало да се пътува по-дълго от Вавилон до Иерусалим, отколкото сега от Пекин до Дунава.

Бог е наказвал не само израилския народ, а и други народи с войни. Светите пророци са предвидили също и това и са предсказали за Вавилон: „Понеже си ограбил много народи, и тебе ще ограбят всички останали народи ... горко ономува, който зида град върху кръв и който гради крепост с неправда”! (Ав. 2:8, 12). „Вавилон биде в ръката Господня златна чаша, която опиваше цяла земя; народите пиха от нея вино, и обезумяха. Внезапно падна Вавилон и се разби” (Иер. 51:7, 8). Народите пиха от виното на европейската култура и полудяха. Господ казва за Вавилон: „Ти беше Мой чук, бойно оръжие; с тебе народи поразявах и с тебе царства съсипвах” (Иер. 51:20). „Ето, Аз съм против тебе, о, гордост, казва Господ, Бог Саваот; защото

дойде денят ти, времето на твоето посещение (Иер. 50:31). Меч против халдейци, казва Господ, и против жителите на Вавилон, и против князете му, и против мъдреците му, меч против магьосниците му, и те ще обезумеят; меч против войниците му, и те ще се изплашат; меч против конете му, против колесниците му и против всички разноплеменни народи посред него, и те ще бъдат като жени; меч против съкровищата му, и те ще бъдат разграбени... защото това е земя на истукани” (Иер. 50:35-38). „Защото, ето Аз ще подигна и ще доведа върху Вавилон сбирщина големи народи от северната земя, и ще се разположат срещу него, и той ще бъде превзет” (Иер. 50:9). И наистина, срещу надменния Вавилон се разположили мидийци и персийци и го превзели. „И Вавилон, красота на царствата... ще бъде съборен от Бога, както Содом и Гомора, не ще се засели никога, и в него не ще има жители от рода в род; няма арабец да разпъне шатрата си, и овчари със стада там не ще пладнуват. Но в него ще обитават зверове пустинни, и къщите ще се напълнят с бухали; камилоптици ще се заселят там, и песоголавци ще подскачат” (Ис. 13:19-21). Това е изпълнено дословно. Знае се, че сега керваните бързат да отминат мястото, където някога е бил Вавилон, защото хората не смятат да пренощуват на това място, пълно с песоголавски привидения и страхотии.

За Асирия: „Асур ще падне не от човешки меч” (Ис. 31:8). Асур ще загине във войната затова, че „сърцето му се възгордя (Иез. 31:10).

За Ниневия: „Горко на кървавия град! Той е пълен с измама и убийство; не престава в него грабежът... на твоите врагове ще се отворят широм портите на земята ти” (Наум. 3:1, 13).

За Египет: „Ето, Аз съм против фараона, египетски цар, и ще съкруша мишците му... А мишците на вавилонския цар ще направя яки, ще му дам в ръка Моя меч... Ще укрепя мишците на вавилонския цар (защото го е избрал за наказателно оръдие), а мишците на фараона ще отпаднат” (Иез. 30:22, 24, 25), защото трябва да отслабнат мишците на онзи, когото Бог иска да накаже за беззаконията.

За Тир: „и направи си Тир крепост, натрупа сребро като прах, и злато - като улична кал. Ето, Господ ще го направи беден и ще съкруши силата му в морето, и сам ще бъде изтребен с огън” (Зах. 9:3, 4), ще рече, сребро и злато никак не помагат, когато се пълни чашата на беззаконието и нечестията и когато ръката на Господа замахне.

За Сидон: „С многото си беззакония в неправедната твоя търговия ти оскверни твоите светилища; и аз ще извлека изсред тебе огън, който ще те и погълне, и Аз ще те обърна в пепел на земята... няма да те има навек (Иез. 28:18, 19). И наистина днес едва се налучква мястото, където е бил Сидон. А на времето той е бил твърде богат, твърде културен, но и твърде надменен и нечестив. Днес мястото му не се познава. „Ще пратя против него мор и кръвопролитие по улиците му, и ще паднат сред него убити от меч, който отвред го поглъща; и ще познаят, че Аз съм Господ (Иез. 28:23).

За Идумея: „Ще те направя на кръв, и кръв ще те преследва; понеже кръв не си мразела, то кръв ще те и преследва”. - Защо? „Вие се големеехте пред Мене с езика си и умножавате речите си против Мене” (Иез. 35:6, 13).

И така също и за другите езически народи. „ (Иер. 13:14), казва оскърбеният Господ. Рекъл е, и го направил. Кой ще Му излезе насреща? Никой. Кой ще Го умилостиви? Покаялият се. Народите и племената грешили, тъпкали Божия закон, поругавали името на Живия Бог, възгордявали се в сърцето си, покланяли се на делата на своите ръце, не чували Божиите увещания, не разбирали Божиите личби, не се покаявали, затова от меч погинали. Така се четат и разбират войните.

Да затворим сега книгата на Стария Божий Завет и да отворим книгата на Новия Завет Божий.

Добре ли чувам Вашето питане, генерале, бил ли е Спасителят за войната? Простете, но това ми прилича на питането, дали майката е за наказанието на своето дете?

Нито една разумна майка не ще прибегне до наказание, без да има крайна нужда от това. Едва когато майката изчерпи всички възможни средства, тя ще прибегне до наказание на непослушното си дете. Това наказание няма да е от злоба, а от майчина любов, уплашена да не би детето ѝ съвсем да пропадне, а също така и други деца да не тръгнат по кривия път¹. Не сте ли забелязвали, как след едно такова наказание плачат и дете, и майка? Майката плаче от болка, за да облекчи болката на детето. И не сте ли виждали трогателен случай, след наказанието детето пак се смее, а майката да плаче? О, небесна майчина любов! Кой от нас в зрели години не благославя майка си за наказанията, които е получавал от нея в детството си? И кой точно в тази майчина постъпка не вижда още по-силно доказателство за нейната грижовна любов? И войната не е нищо друго освен наказание, което Бог праща на чедата си, за да ги спаси от крайна гибел. Бог, чиято любов спрямо хората е несравнимо по-силна от майчината любов, допуска това наказание върху човешкия род не от някаква злоба, а само от грижовна любов.

Господ Христос е открил на хората целта на техния живот на земята и е показал ясно пътя, по който се постига тази цел. Преди Него хората не са знаели нито целта на своя живот, нито пътя, по който се стига до тази цел. Имало е големи мъдреци у народите на земята, които са имали по-ясен или по-неясен усет за човешката цел или път, и които са говорили за това. Ала те не са могли да докажат на хората своите думи с факти, а още по-малко са могли да разкрият и да покажат царството на духовните предмети. Христос е открил на хората, че животът е целта на живота, т.е. че безсмъртният живот е целта на този полуживот. Небесното царство е бляскав град, към който ние вървим през този свят, през тази гора от символи и сигнали, които ни сочат този град. Според думите на апостола Христов **„тук нямаме постоянен град, но бъдещия търсим” (Евр.13:14)**. Животът във вечния живот, в блестящия ангелски град, в царството небесно - това е целта. А пътят към тази цел е Самият Той, Неговият пример и всички Негови заповеди. **„Търсете царството на Бога” (Мат. 6:33)**. Това е основният и главен, това е единичният разумен човешки стремеж. Това е всъщност всичко. Останалото е второстепенно, т.е. храна и облекло, здраве и жилище, мир и сигурност, знание и умение, и всичко останало, което ни е нужно за този момент на съществуване на земята. **„Това ще ви се придаде”,** казва Господ. Главното ще ни се даде, а всичко второстепенно ще ни се придаде. За богаташа, който би подарил на сиромаха пълна кула злато, би било дребна и второстепенна работа да му даде още и превоз до тази кула, храна, облекло и прислуга. И за Бога, Богаташа над богаташите, Който дарява на хората безсмъртен и неостаряващ живот в близостта до Себе Си, дребно и второстепенно нещо е да им даде всичко онова, което им трябва в техния земен път. И Бог наистина дава това, стига очите ни да са отправени към Него, **„както очите на слугинята - към ръката на господарката ѝ” (Пс. 122:2)**. **„Душата струва повече от храната” (Лук. 12:23)**, е казал Изкупителят на човешкия род. И още: **„каква полза за човека, ако придобие целия свят, а повреди на душата си” (Мат. 16:26)?** Колкото до войната, би могло да се каже: каква полза за един човек или един народ, ако покори цял свят, а душата си огреши и изгуби. Колкото и голямо да е земното царство, днес го има, а утре не, докато царството на Небесния Цар е непреходно.

И преди Христа е имало хора, които са забелязвали, че целта на човешкия живот въобще не е на земята, нито може да се намери на земята, а още по-малко във земята, тоест в смъртта. От опит те са могли да осъзнаят, че не е имало жив човек, който да е смятал някой предмет на земята за цел на своя живот и като получил този предмет, да не е охладнял и да не се е разочаровал. Днес за всеки истински християнин е по-ясно и от бял ден, че човек не може да намери крайните цели на своя живот на земята, нито където и да е в тази материална вселена. Нашата цел е извън материалния свят, в царството на истината и духовната действителност, в царството Божие, а не в това място на символите и сигналите на това царство. Това Господ не само е казал, но е и показал. Показал го е с цялото Си битие, с драмата Си преди и след смъртта и през цялата история на Църквата Си. Можете ли да ми повярвате, господин генерале, като Ви кажа, че Той показва това на посветените и до ден-днешен?

Ако ли някой християнски народ, т.е. народ, на който е открита целта на човешкия живот, скрие с греховете си

тази цел от очите и разума си, той става сляп и безумен. Като сляп и безумен той започва да търси на земята крайните цели на земята, да прави идоли вместо Бога, да ламти за земно царство и да хули Христа Господа. В това състояние Христос му се струва неестествен, а той сам на себе си естествен; Христос нереален, а той реален! Тогава този народ е във война с истината, против Бога. Как тогава да не бъде във война и против съседите си! Да отпадне от Христа, ще рече да отпадне от целта на живота, и обратно.

Да се нарича човек християнин, с името на най-голямата част на двата свята, не значи само да знае целта на живота, но радостно да върви по предназначения път на тази цел. **Стеснен** е, наистина, **пътят** (Мат. 7:14), който води към живот вечен, прокаран е ясно и през деветнадесет столетия достатъчно е отгъпан от светии и праведници Божи, за да не трябва да се лутаме ни наляво, ни надясно. Кротост, смирение, милост, любов, надежда, вяра, въздържание, благодат, пост, молитва, молба, глад и жажда за правда Божия, търпение и всички останали добродетели, които са красили Христа, и всички заповеди, които Той е дал, това са белезите на пътя към върховната цел. Това е Пътят. **„Който Ми служи, нека Ме последва”** (Иоан. 12:26), е казал Пътеводителът. И още по-силно е казал: **„Който Ме последва, той не ще ходи в мрака, а ще има светлината на живота”** (Иоан. 8:12). Когато Неговите апостоли се показали мудни да разберат пътя, изложен и посочен с думи, тогава Той е казал и на тях, и на нас: **„Аз съм пътят”** (Иоан. 14:6). За да може, един човек да върви по Богоугоден път, той трябва да води една Богоугодна война. Това е войната против **самаго себе**. Чрез тази война човек се освобождава от греховните хълмове, които му пречат да вижда целта и пътя.

Чрез тази доброволна война той облекчава себе си от бремето на страстта към тялото и земята, от бремето, под което иначе крета и пада ту наляво, ту надясно край Пътя. А който воюва против себе си, той може без спънка да върви по истинския път към истинската цел. Не води ли човек война против себе си, той трябва да я води против Бога и против хората.

Както виждате, нито целта, нито пътят, както Господ наш ни е открил и показал, не съдържат в себе си война нито на човек против човека, нито на народ против народ.

Откъде идва войната между християните? Оттам, че не е липсвало война у тях. А нея я има пак там, където християните или са се усъмнили в Целта, или са пренебрегнали Пътя. Тези две неща не бива да се разделят, ако се желае избягване на войната. Защото, да знаеш истинската цел, а да вървиш като рак назад по лоши пътища, ще рече да се надсмиваш над Бога, да се кланяш на идоли и да се отричаш от Христа. Средновековието в Европа ни предлага ясен пример, как християнските народи могат да знаят ясно целта на живота, но да вървят по криви пътища, които отдалечават от тази цел. Поради това е идвало и наказанието чрез войни между християнските народи, или чрез войни, наложени им от неверници. Никой така точно не е усвоявал целта на човешкия живот, както Господ я е открил, както е правила това света Византия. И все пак е дошла гибелта. А гибелта е дошла от това, че византийците със своите беззакония са оскърбили Бога, Когото познавали, като тъпчели Божия закон, с който се хвалели. Те усвоявали Христовата цел, а вървели по своите грешни пътища. И се случило с тях това, което е и предсказано в Евангелието: оня слуга, **„който е знаял волята на господаря си... и не е постъпвал по волята му, ще бъде бит много; който пък не е знаял и е направил нещо достойно за наказание, ще бъде бит малко (Лук. 12:47, 48)**. С това се обяснява тежкото наказание на света Византия, добрата познавачка на господаревата воля, и по-малкото наказание на езическите народи, лоши познавачи на волята на господаря си. С това се обясняват по-честите войни между християните, отколкото между нехристияните. Християните са слуги, които знаят волята на Господаря си, но не я изпълняват, поради което биват често и много наказвани. А нехристияните не знаят нито целта, нито пътя, тоест не знаят волята на Господаря си, поради което биват бити малко. Единствено с това се обяснява защо Европа е имала повече войни през последните сто и петдесет години, отколкото целият останал свят взет заедно е имал.

Със Своето Евангелие Господ Христос е научил човеците, как да водят война против самите себе си. За да се укротят, культивират, смирят, облагородят и дори обожат с тази война. За тази война, и само за нея, Той е начертал една точна стратегия и тактика. Той е показал по чуден начин на хората какви трябва да бъдат, за да не се стигне до война между тях или срещу тях. Той не е казал, че няма да има война; но Той учил, как да не се предизвиква войната. Със Своя пророчески дух Той е предвидил, че не всички люде ще искат да го послушат, и че поради това ще има много войни. **„Ще чувате боеве и вести за войни. Защото ще встане народ против народ, и царство против царство (Мат. 24:6, 7)**. Спасителят е донесъл мир между човеците, донесъл е благоволенieto, донесъл е разума, открил е целта, посочил е пътя, назовал е средствата, подарил е

постоянна помощ на всички и на всеки. Но всички тези божествени дарове мнозина ще ги отблъснат и затова ще бъдат наказани с меча на войната. Няма да бъдат наказвани веднага щом съгрешат, а след дълго, много дълго Божие търпение и прощаване. Когато се изчерпат всички други средства за вразумяване, едва тогава Небесната Любов ще прибегне до крайното средство - наказване на Своите чедата с бича на войната. Предсказвайки войните, Христос **заплака** (Лук. 19:41). Има хора, които с отмъстително задоволство предсказват войни, както злата мащеха се радва на наказанието на заварените деца. А майката плаче, когато помисли да наказва своето дете, макар и най-лошото. Така и Христос. Изпълнен с безкрайна любов към човечите, към чедата Си, и предвиждайки войната, Той **заплака** (Лук. 19:41).

Христос е предсказал войните до последни времена и споменал причините им. Причините ще са в това, че **„ще се появят лъжехристи и лъжепророци... и беззаконието ще се умножи, у мнозина ще изгине любовта”** (Мат. 24:12, 24). Лъжехристите ще сочат на човечите лъжовни цели на живота; лъжепророците ще предсказват лъжовни събития, а беззаконията и изстиналата любов ще водят хората по погрешни пътища. Едни не ще да знаят нито целта, нито пътя на живота. Други ще знаят целта, но поради слабост на характера ще вървят по крив път. Трети ще знаят и целта, и пътя, но съзнателно злобно ще отхвърлят и едното, и другото, както едно време еврейските първенци съзнателно и злобно отхвърлили едното и другото и разпнали Христос. Това ще накара Небесната Любов, плачейки, да допуска, чедата И да бъдат наказвани с бича на войната.

От всичко това е ясна следната поука:

1. че Христос Господ е открил целта на живота и пътя;
2. че Христос със Своето Евангелие е предложил и предписал войната на човека против самия себе си с цел да се отстранят другите войни;
3. че онези, които не водят войната против самите себе си, против своите страсти, пороци и грехове, неминуемо я водят против Бога и своите ближни;
4. че войната трябва да сполети християните, които тъпчат закона Христов, макар те и да не я искат, подобно на заблудени деца, които не желаят наказание, но го предизвикват.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Нашата лодка се полюляваше от вълните. Беше духнал вятър от запад и небесният свод се покри с тъмни облаци. В къщата на господин Крейн се бяха обезпокоили за нас и чернокожият прислужник завика към нас от брега.

Макар че достатъчно говорихме, генерале, ще се опитам да изведа заключение от казаното, както Вие пожелахте, макар и нещо да се повтори - каза Балканецът.

- Поради опасността, пред която стои цялата наша раса и целият човешки род - продума генералът, - мисля, че би трябвало тази поука да се повтаря всеки Божи ден.

- Добре тогава. Основното заключение е, че войната се поддава на разбиране и обяснение единствено в библейска светлина. Цялата светска литература не хвърля и лъч светлина върху причината за войните между хората, както това прави Свещеното Писание Божие. От всички досегашни изложения е ясно, че войната зависи изключително от нашето отношение към Бога и Божия закон. Това важи еднакво и за християни, и за нехристияни. Разликата е само в това, че у нехристияните войната зависи от тяхното отношение към Бога и към закона Божий, вроден в съвестта им и обяснен донякъде от мъдреците им, докато у християните войната зависи от тяхното отношение към Бога, Единия и Живия, и към закона Божий, както това е открито чрез Личността на Исуса Христа.

Причината за войните е в отпадането на хората от Бога и Божия закон. Отпадането от Бога и негодността на хората в мирно време причиняват войната. Когато хората заслужават война, т.е. когато натрупат причини за война, тя идва, независимо дали те я искат, или не. Както онези, които пият заразена вода, се разболяват от тиф и болестта им е неизбежна, така и онези, които се пренасищат с противни на Бога мисли, желания и дела, сами си навличат заразата на войната и тя става неизбежна. Докато хората воюват против Бога със своите мисли, желания и дела, те напразно

бълнуват за мир. Независимо от това, дали я искат, или не, войната трябва да изникне там, където е посято семето на войната. Войната против Бога, явна или тайна, неизбежно довежда до война между хората. **„За нечестивците няма мира, казва Господ” (Ис. 48:22).** В наше време повече се говори за мир, а народите се готвят за война повече, отколкото когато да е било. Дали тази двуличност няма да бъде наказана с война?

Идолопоклонничеството е мерзост пред очите на Бога. Независимо дали хората и народите се кланят на Божии твари, или на свои създания, идолопоклонничеството и в двата случая е богомерзко. Всяко идолопоклонничество в наше време, както и в минали времена, се наказва от Бога с различни тежки наказания, от които войната е последното и най-строго наказание.

Мисията на Европа е била да живее по християнски и да помогне на братята си, езическите народи, да се издигнат до Христа. Вместо това Европа сама е паднала в идолопоклонничество. Вместо да бъде светлината на света, тя се е облякла в мрак; вместо да блести с духовни хора, тя блести с материални неща. Вместо да учи народите първо да търсят царството Божие, тя ги учи да се отрупват с дрънкулки и несъществени неща. От това прекеждие са дошли всички останали прекеждия. Оттук са идвали и ще идват също и войните.

Някои питат: как Всевишният, Пречист и Пресвят Бог може да се меси във войните? Това питат онези, които казват, че вярват в Бога, а Му отричат всяка активна намеса в живота на хората и народите и Го поставят в положение на наблюдател на човешките дела. Такъв Бог не е ли идол? И такава вяра не е ли безсмислица? На всеки домакин е позволено да се меси в работите на своя дом, а това право се отрича само на Твореца на света, Домакина на вселената! Прав е народът, когато вярва, че Бог се меси активно и в обикновените, всекидневни работи на хората. Такава вяра са имали и всички пророци, всички апостоли и всички светии. Толкова повече е прав народът, заедно с пророците, апостолите и светиите, прав е в своето вярване, че Бог е във великите и съдбоносни събития в света и в живота на хората. От тази действителност не може да се избяга; нея народът напипва и чувства със своята непомрачена душа; защото за нея **„ден на ден реч предава, и нощ на нощ знание открива” (Пс. 18:3).**

На смешното питане: „Как така става, че Бог на милостта и любовта допуска върху хората такива страхотии, каквито са войните?” може да се отговори със сериозно питане: Как така хората, на които Бог е открил ясно Своята воля и Своя закон, могат без срам и покаяние неограничено да оскърбяват Бога и да тъпчат Божия закон? **„Господ, Бог човеколюбивий и милосърдний, дълготърпеливий и истинний” (Исх. 34:6).** Бъдещата война, както и предишната, е вече заслужена от хората. И ако не е Божията милост и любов, тази война щеше вече да е избухнала. Наистина, да не е Божията милост и любов, мечът не би влизал в ножницата заради греховете на християните. И там, където сега имаме малко мир и почивка, това не се дължи на човешкия ум и човешката култура, а на Божията милост и любов, а също и на страха Божий и молитвите на онези благочестиви и добри хора, които не липсват у всеки един народ в Европа и Америка.

Има ли всъщност спасение за народите на Европа и Америка? Разбира се, има. Но въпросът е, искат ли те да го проумеят? **„Може ли етиопец да промени кожата си, и леопард - петната си? Тъй и вие можете ли да вършите добро, като сте навикнали да вършите зло?”** - питал някога пророкът Божий израилския народ преди гибелта му (Иер. 13:23). Всичко е възможно, ако хората искат. Християните могат да променят духа си, да поправят мислите си, да укротят желанието си за онова, което е нищо, и да се устремят към добрата цел подир Онзи, Който е казал: **„Аз съм пътят”**. Могат, ако искат. Но дали искат? От сриването в пропастта до спасението и сигурността има само една крачка. Искат ли християните да се отдръпнат назад само на една крачка от ужасната пропаст, над която висят? На това питане Той чака отговор; чака с грижлива бащинска любов. И макар че всеки ден на Бога се дава отрицателен отговор, все пак Бог чака заради милостта и любовта Си; чака, дали няма от който и да е народ или от кой да е край на света да чуе положителен отговор, та да отстрани катастрофата.

Изговориха се много приказки за разоръжаване, но как ще се разоръжи въоръженият с греха, обремененият с греха? Грехът вдъхва страх, страхът кове оръжието. Така грехът чрез страха готви война. Само да не беше този проклет страх! Ала него трябва да го има винаги, докато има грях. Искат или не искат, грешниците трябва да се въоръжават. Ако хората бяха се разоръжили от греха, кой тогава би се страхувал, кой би ковал оръжие, кой би се готвил за война? Никой.

Целта на мира! Защо ли за нея никой не говори пред Бога и хората? А тя е твърде важен предмет за разговор. Защо хората търсят мира, генерале? Попитайте ги и ще ги объркате. А когато се окопитят, ще ви отговорят: заради културата или заради икономическия напредък, за запазване

на човешките постижения, заради държавата, за сигурността на личния живот! Объркана работа! Затова гръмките думи на нашето време за разоръжаване и мир звучат като лъжовно злато, защото хората не знаят целта на мира, който търсят. Днес най-много търсят мира за по-удобно и безгрижно поклонение на своите идоли. За какво ни е такъв мир? През войната нямаше толкова самоубийства, колкото ги има в сегашното мирно време. Дали европейските и американските властници търсят мира от страх пред Бога и за слава Божия или пък за по-спокойно прокарване на неправдата? Ако е последното, както изглежда че е, тогава не е чудно, ако им се дава война вместо мир. Когато се родил Князът на Мира, над Витлеем пеели ангелски хорове: „**Слава във висините Богу, и на земята мир, между човешките благоволение**”! Славенето на Бога стои на първо място и с него се обуславя истинският мир и истинското благоволение. Когато човешките биха искали мир за слава Божия, те биха го получили несъмнено, и този мир вече не би им се отнел. Но чувате ли Вие, от коя да е страна да се заклеват онези, които търсят мира, че ще го употребят за слава Божия и за поправяне на своя характер? А такава клетва е необходима заради истинския и траен мир. Нека сегашните миротворци определят точно целта на мира, да чуе небе и земя, и ние веднага ще знаем колко много се е отдалечила войната от нас.

Блазе на оня княз, който познае Истината и който навреме призове народа си към покаяние пред живия Бог. Блазе на онзи народ, който се разоръжи навреме от греховете си като оръжия против Бога. Никакво зло не ще може да се случи на този народ. Макар да не е въоръжен с бойно оръжие, той ще живее в сигурност, защото ще го брани Всемогъщият с непобедимата си десница. Дори и един меч да няма, неприятелите ще бъдат немошни против спрямо него и няма да могат да прекратят границата на земята му, защото Господ на войнствата няма да ги допусне. Ако пък неприятелите му прекратят границата на земята му, те ще влязат в гроба си. Блазе на онзи народ, който, разоръжен от грях, пръв се разоръжи и от бойно оръжие. Такъв народ ще има велика мисия в света. И ще бъде светлина за всички народи. И ще го прослави Господ Бог със слава невиджана, и ще го благослови с вечното Си благословение.